Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ◆ 4 апрель 1968 йил, пайшанба ◆ № 79 (13.941). ◆ Баҳоси 2 тийин.

СОВЕТ ҲУКУМАТИ БОШЛИҒИНИНГ ЭРОНДА БЎЛИШИ

●

РЕСПУБЛИКАМИЗДА КЎКЛАМГИ ЭКИШ ҚИЗҒИН ТУС ОЛМОҚДА

●

ФАРҒОНАЛИКЛАР ЎЗ МАЖБУРИЯТЛАРИНИ БАЖАРИШ УЧУН КУРАШМОҚДАЛАР

ДЎСТЛИК, БИРДАМЛИК

«ТАШСЕЛЬМАШ» ЗАВОДИ ЁШЛАРИНИНГ ЖАҲОН ФЕСТИВАЛИГА БАҒИШЛАНГАН МИТИНГИ

2 апрелда «Ташсельмаш» заводининг бош конвейери устида шу йил ёз Болгарияда очиладиган жаҳон ёшлари IX фестивалининг эмблемаси — бойчечак гули кўтарилди. Планетамиздаги миллион-миллион йигит ва қизларнинг қалбларида яшаётган «Бирдамлик!», «Дўстлик!», «Тинчлик!», «Вьетнамда Америка агрессияси тўхтатилсин!», «Қаҳрамон Вьетнам халқи, биз сен билан!» деган сўзлар ёзилган транспарантлар фестивалнинг асосий ғоясини изоҳлаб бериб, эмблема билан ёнма-ён турарди. Ёшларнинг бўлажак анжуманига ўз муносабатини изҳор қилгани бу ерга неча юзлаб ишчилар келди.

Завод комсомол комитетининг секретари Қўчқор Хўжаев минбарда. У барча ёшлар фестивалларининг тинчлик ва тараққиёт учун курашда бирдамлик ва дўстликни мустаҳкамлашдан иборат мақсадлари ҳақида йиғилганларга гапириб беради. Америка империалистларининг Вьетнамда олиб бораётган уруши ва бошқа агрессив ҳаракатлари халқаро кескинликни кучайтириб юборган ҳозирги пайтда ёшларнинг бирдамлик ва дўстлик ғоялари айниқса муҳим аҳамият касб этади. Барча холис ниятли кишилар ёшлар анжуманига самимият билан муваффақият тиламоқдалар.

Кранчи Нина Шчеголева планета ёшларининг қаҳрамон Вьетнам халқи билан жанговар бирдамлиги ҳақида, ўзининг 50 йиллигини нишонлаётган Советлар мамлакатидаги барча комсомоллар ишининг мазмунини ташкил этган пролетар интернационализми ленинча ғояларининг улуғворлиги ҳақида гапирди. У Софияда бўладиган учрашувга бутун қалбидан муваффақият тилади.

Ёш инженер Убайдулла Иброҳимов ҳам ана шу истакни билдирди. У март ойида «Ташсельмаш» заводи халқаро анжуман ўтказиладиган мамлакатга — Болгарияга 40 та пахта териш машинаси жўнатганлигини мамнуният билан айтди. Мана шу машиналарда фестиваль олди вахтасида турган ёш машинасозлар меҳнатининг ҳам ҳиссаси бор.

— Биз бу вахтани бундан буён ҳам шараф билан адо этамиз, — деди нотиқ.

Бутун жаҳон ёшлари IX фестивалининг «Бирдамлик, дўстлик, тинчлик» шиорида ифодаланган сиёсий программасини митинг қатнашчилари якдиллик билан маъқулладилар.

Митингда Совет Иттифоқининг барча йигит ва қизларини фестиваль ғояларини актив қўллаб-қувватлашга чақириб мурожаат қабул қилинди. Мурожаатда ёшларнинг жаҳон анжумани планетамиздаги ёш инсонларни империализм, мустамлакачилик ва янги мустамлакачиликка қарши, тинчлик, миллий озодлик ва мустақиллик, демократия ва тараққиёт учун олиб бораётган курашида янада кўпроқ жипслашишига ёрдам беришига ишонч билдирилади. Фестивалга тайёргарлик, Софияда бўладиган учрашув, Вьетнамда Америка агрессиясига қарши, Ғарбий Германия янги нацистларининг реваншчилик интилишларига қарши, Исроил агрессив ҳаракатларининг тинчликка етказаётган хавфига, Грецияда ҳарбий хунта террорига, Жанубий Родезияда ирқчилар бебошлигига барҳам бериш учун отланаётган ёшлар кучига-куч қўшиши шубҳасиз эканлиги қайд қилиб ўтилди. Завод ёшлари мамлакатимиздаги барча йигит ва қизларни фестиваль олди меҳнат вахтасида туришга чақирди.

Митинг бўлиб турган чоғда завод конвейеридан тушган пахта териш машинасини ёш машинасозлар Вьетнам халқи билан бирдамлик ойлиги вақтида ишдан ташқари соатларда тежалган материаллардан ясаган эдилар. Агрегатнинг зангори юзига фестиваль эмблемаси туширилган. Ёшлар мазкур машинадан тушадиган пулни Вьетнам ватанпарварларига ёрдам фондига беришга қарор қилдилар. (ЎзТАГ).

Беш йиллик вахтасида

БРИГАДА ЧИГИТ ЭКИБ БЎЛДИ

ТЕРМИЗ. («Совет Ўзбекистони» мухбири) Ўтган йили ингичка толали пахта ҳосилдорлигини ошириш ва уни машинада териб олишда яхши натижаларга эришган, ҳар гектар ердан 25 центнердан ошириб ипак пахта сотган Термиз райониндаги ўртоқ А. Тўраев раис бўлган Жданов номли колхоз аъзолари ингичка толали пахта уруғини экишни қизитиб юбордилар. Улар беш кунда 650 гектар ерга сифатли қилиб чигит экдилар. Чигит экишга 28 агрегатнинг ҳаммаси сафарбар этилди. Шу кеча-кундузда ҳар куни 100-120 гектар ерга чигит ташланяпти.

Колхознинг ўртоқ Сафар Қўшчиев бошлиқ бригадаси аъзолари 65 гектар ернинг ҳаммасига чигит экиб бўлдилар. Дастлабки кунлари экилган 30 гектар майдонда чигит текис кўкариб чиқди.

◆

Қоракўл районидаги «Москва» колхозининг пахтакорлари беш йилликнинг учинчи йилида мўл ҳосил етиштириш, зиммага олинган юксак мажбуриятларни муваффақиятли адо этиш, беш йиллик план топшириқларини муддатидан илгари бажариш ҳамда улуғ доҳий В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб нишонлаш мақсадида фидокорона меҳнат қиляптилар. Бу ерда кўклам экиш кампаниясига пухта тайёргарлик кўрилди ва у уюшқоқлик билан давом эттириляпти. Ўнгдаги суратда: колхоз даласида чигит экиш пайти. Чапдаги суратда эса, бу йил ўн учинчи марта кўклам экишида қатнашаётган ва бу соҳада бой тажриба тўплаган колхознинг илғор механизатори Зиё Жалолов. Бу азамат экиш кампанияси даврида 150 гектар майдонга сифатли қилиб уруғ қадашга сўз берган.

С. Безносов фотолари.

●

ТЕҲРОНДА САМИМИЙ КУТИБ ОЛИШ

ТЕҲРОН, 2 апрель. **(ТАСС махсус мухбири).** СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин Эрон Бош министри А. А. Ҳувайдо таклифига мувофиқ, расмий визит билан бугун Теҳронга келди. Арманистон ССР Министрлар Советининг Раиси Б. А. Мурадян, Тожикистон ССР Министрлар Советининг Раиси А. Қаҳҳоров, СССР ташқи ишлар министрининг ўринбосари В. М. Виноградов, СССР Министрлар Совети ташқи иқтисодий алоқалар Давлат комитети раисининг биринчи ўринбосари И. В. Архипов, СССР Ташқи ишлар министрлигининг бўлим мудирлари Л. М. Замятин ва С. П. Киктев Совет ҳукуматининг бошлиғи билан бирга бу ерга келишди.

Совет Иттифоқи ва Эрон Давлат байроқлари билан безатилган Меҳриобод аэродромида Совет ҳукумати бошлиғи ва унинг ҳамроҳларини Эрон Бош министри А. А. Ҳувайдо, ташқи ишлар министри А. Зоҳидий ва Эрон ҳукуматининг бошқа аъзолари, мажлис ва сенат депутатлари, Теҳрон шаҳрининг мэри Саффари, Эроннинг танқли давлат ва жамоат арбоблари, Эроннинг СССРдаги элчиси А. Мирфендерески, шунингдек СССРнинг Эрондаги элчиси В. Я. Ярофеев, социалистик мамлакатларнинг элчилари, Теҳрондаги совет муассасаларининг ходимлари кутиб олдилар.

Бош министр А. А. Ҳувайдо Совет ҳукуматининг бошлиғини самолёт трапи ёнида самимий табриклайди, ҳарбий оркестр Совет ва Эрон давлат гимнларини ижро этади. А. Н. Косигин А. А. Ҳувайдо билан бирга фахрий қоровул олдидан ўтади.

СССР Министрлар Советининг Раиси кутиб олаётган кишилар билан саломлашади. Болалар А. Н. Косигинга гуллар тақдим этадилар.

Сўнгра А. Н. Косигин билан А. А. Ҳувайдо, шунингдек уларнинг ҳамроҳлари машиналарга ўтириб, Совет Иттифоқидан келган ҳурматли меҳмон учун ажратилган резиденция томон йўл оладилар.

Ёмғир ёғиб турганлигига қарамай, Теҳрон аҳолисидан неча минглаб киши дўст қўшни давлат ҳукуматининг бошлиғини ва унинг ҳамроҳларини табрикламоқ учун аэродромдан тортиб Бош министр саройи — А. Н. Косигин резиденциясигача бўлган бутун йўлда кўчаларга чиққан эдилар.

А. Н. КОСИГИН ЭРОН ШАҲАНШОҲИ БИЛАН СУҲБАТЛАШДИ

ТЕҲРОН, 3 апрель. (ТАСС). Эрон шаҳаншоҳи Муҳаммад Ризо Паҳлавий бугун Ниаваран саройида СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигинни қабул қилди. А. Н. Косигин билан Эрон шаҳаншоҳи ўртасида бўлган суҳбат дўстона вазиятда ўтди.

Суҳбатдан сўнг Эрон шаҳаншоҳи Муҳаммад Ризо Паҳлавий СССР Министрлар Совети Раиси А. Н. Косигин шарафига нонушта зиёфат берди.

Нонушта зиёфат вақтида Эрон шоҳи билан А. Н. Косигин бир-бирларини табриклаб, қадаҳ кўтаришди.

ТИНЧЛИК ВА ҲАМКОРЛИК МАНФААТЛАРИНИ КЎЗЛАБ

ТЕҲРОН, 3 апрель. (ТАСС). Эрон Бош министри А. А. Ҳувайдо кеча Совет ҳукумати бошлиғи шарафига берилган зиёфатда гапириб, жумладан, бундай деди:

Мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларнинг саодатли жиҳати ҳозирги вақтда шундан иборатки, бу муносабатлардаги ҳамжиҳатлик тинч-тотув яшашга ҳамда халқаро принциплар ва нормаларга, шунингдек бир-бирларини ҳурматлашга ва тенгҳуқуқлиликка асосланмоқда. Бу ҳамжиҳатлик ҳар иккала томон раҳбарлари сарфлаётган доимий куч ва ғайратнинг натижаси бўлиб, улар ўзларининг узоқни кўриб, ўтказаётган сиёсатлари билан, тинчликсеварликка ва эзгу-ниятга таяниб, халқларимиз ўртасида қадимдан бўлиб келган дўстона муносабатлар тарихида янги боб очишга муваффақ бўлдилар. Бу дўстлик СССР Олий Совети Президиуми Раисининг 1963 йилда Эронга қилган расмий визити ҳамда Эрон шоҳининг 1965 йилда Совет Иттифоқига қилган расмий визити натижасида, шунингдек кейинги йиллар мобайнида турли делегацияларнинг визитлари натижасида мустаҳкамланди ва бақувват бўлиб қолди.

(Давоми тўртинчи бетда).

Мажбурият олдингми, бажар!

АҲДИМИЗГА ЯРАША ИШЛАЙМИЗ

У. САТТОРОВ,
Фарғона область қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи.

Фарғоналик пахта усталари бу йил ҳар качонгидан юқори ҳосил кўтариш орзусини дилга туғиб меҳнат қилмоқдалар. Дастлаб неча юз гектар ерга яхши ният билан чигит ташланди. Ярим миллион тонналик Фарғона пахтаси учун кураш бошланиб кетди. Мардлар бирин-кетин майдонга тушмоқда.

Фарғоналиклар 187,5 минг гектар майдондан бултур 475 минг тонна пахта олган бўлсалар, бу йил худди шу ердан яна 25 минг тонна қўшимча ҳосил кўтаришга аҳд қилишди. Бошқача айтганда, гектар бошига тағин қарийб 1,5 центнердан «оқ олтин» қўшилади. Шунда область бўйича ўртача ҳосилдорлик 27 центнерга етади. Бу жуда катта довон бўлиб, айни вақтда шарафли марра ҳамдир.

Хўш, ана шундай улкан хирмон тиклаб, шундай катта довондан оша оламизми? Деҳқонларимиз шундай юкни бемалол кўтара оламиз, дейишмоқда. Бу ички имкониятларни ҳисоб-китоб қилиб олинган мажбуриятдир. Бу йил ҳам Фарғона пахтаси ярим миллион тонналик тарозини босишини таъминлайдиган қатор имкониятларимиз бор. Гап—ана шу имкониятларни нечоғли ишга солишимизда қолган.

Биз вильт касаллиги туфайли ҳар йили область бўйича гектар бошига ўртача 3-4 центнердан ҳосил йўқотиб келаётирмиз. Лекин вильтга қарши курашда анчагина тажриба ҳам тўплаганмиз. Кейинги йилларда деҳқонларимиз вильтга қарши курашни кучайтириб, юқори ҳосил олиш йўлларини қидиришяпти.

Бунинг учун нималар қиламиз? Аввало кўчат қалинлигини сақлашга алоҳида эътибор берамиз. Илғор хўжаликларимиз тажрибаси шуни кўрсатмоқдаки, майдонларимизда ҳосил берадиган кўчат, яъни август ойига бориб қоладиган ҳақиқий кўчат гектар бошига камида 90 минг туп бўлиши керак. Шунда биз айтган миқдордаги пахтани йиғиштириб олиш имконига эга бўламиз.

Бундан ташқари вильтни йўқотишнинг яна бир яхши йўли бор. У ҳам бўлса пахтани ниҳоятда эртаги қилиш, вильт босгунча асосий ҳосилни етилтириб пишириб олишдир. Бу омил ҳосилдорликни кўтарибгина қолмай, биринчи сорт пахта миқдорини кескин оширади. Масалан, Ленинград районидаги «Социализм» колхози бир неча йилдан бери пахтани 100 процент биринчи сортга сотиб, катта даромад кўтармоқда. Ленинград райони эса қатор йиллардан буён областда энг кўп биринчи сорт пахта сотиб келаётган райондир. Бултур район бўйича биринчи сортга сотилган пахта 86 процентни ташкил этди. Бунга пахтани авалги йилдагидан 15 кун эртаги қилиб олиш орқали эришилди.

Шунинг учун ҳам биз бу йил область деҳқонлари ва пахтачилик мутахассисларининг диққат-эътиборини катта-катта майдонлардаги пахтани эртаги қилиб олишга қаратаётирмиз. Ҳар бир агротехника тадбирини ўз муддатида, оби-тобида ўтказиш, ҳар бир ишни уйқусида босишгина бу муваффақиятларни таъминлайди.

Пахтанинг ялпи ҳосилини оширадиган омиллардан яна бири ҳамма майдонларда тўла гектар бўлишини таъминлашдир. Бу соҳада биз Бағдод, Қува, Ленинград районлари деҳқонларининг тажрибасига таянмоқдамиз. Бу районларнинг хўжаликлари пайкалларни яхлитлаштириш, ортиқча йўлларни қисқартириш, коллекторларнинг четидаги тупроқ уюмларини далага солиб ер очиш ҳисобига умумий майдонга нисбатан 10-15 процентгача ер қўшиб олишмоқда.

Қува районидаги «Коммунизм» колхозида шу йилнинг ўзида биргина коллекторлар четидаги тупроқ уюмларини очиш ҳисобига умумий майдонга бир неча ўн гектар ортиқ ер қўшилди. Киров ва Ўзбекистон районларида ҳам бу ишга алоҳида эътибор берилмоқда. Умумий узунлиги неча минг километрлик коллекторлар четидаги ерни банд қилиб ётган тупроқ уюмлари далага солиниб, ерга-ер қўшилмоқда. Биз шу ҳисобдан область бўйича бир неча минг гектар бекор ётган яхши ерларни қишлоқ хўжалик оборотига киритамиз.

Биз бу йил пахтачиликда яна бир янги усулни дадил жорий қиламиз. Ҳамма майдонларда ғўза яганага келгунча кўндалангига борона қилинади. Бунга қатъий қарор қилганмиз. Чунки бу тадбир икки йилдан буён Киров райони хўжаликларида пахта ҳосилдорлигини оширишда жуда қўл келмоқда. Кўчат яганага келгунга қадар кўндалангига борона ўтказиш, аввало бегона ўтни, қолаверса қатқалоқни йўқотади. Ёш ғўзанинг тез ривожланиши, бақувват бўлиб ўсишини таъмин этади.

Фарғона областида пахтани эртаги ва ҳосилдор қилиб олиш учун чигит экиш билан бирга, ерга бир йўла ўғит солиб кетиш одат тусига кириб қолган. Бу йил ҳам шунга амал қиламиз. Бунинг учун етарли миқдорда ўғит тайёрлаб қўйганмиз. Чигитни ҳамма майдонларга каҳрабо кислотасига ивитиб экамиз.

Деҳқонларимиз кейинги йилларда далага гўнг солиш билан тупроқнинг структурасини яхшилашга катта эътибор бера бошладилар. Бултур экиш кампанияси бошлангунча 800 минг тонна гўнг тўплаб, ерга солинган эди. Бу йил эса ҳозирга қадар 1 миллион 150 минг тонна гўнг тайёрлаб қўйдик. Бу ўғит асосан вильтли ерларга берилади. Умумий ер майдонларимизнинг учдан бир қисмини ажратиб, экиш олдидан ҳар гектар ҳисобига 20 тоннадан гўнг солишни мўлжаллаганмиз.

Ҳозир область деҳқонлари экиш кампаниясига қизғин тайёргарлик кўришмоқда. Мавжуд тракторлар, сеялкалар созлаб, дала бошига чиқариб қўйилди. Ер текислаш машина-механизмлари ишга туширилди. Ҳозиргача 100 минг гектардан ортиқ ер экишга тайёр. Эрта-индин чигит экишга киришамиз. Ленинград, Киров, Бағдод районлари деҳқонлари ўтган йилдагидек бу йил ҳам чигит экишни 10-12 иш кунида тугаллаш чора-тадбирларини кўраётирлар.

Областимиз меҳнаткашлари бошқа мажбуриятларни бажариш йўлида ҳам қормай-толмай меҳнат қилишмоқда. Давлатга чорвачилик маҳсулотлари етказиб беришда анча силжиш бор. Гўшт сотиш биринчи квартал плани ҳозиргача 180 процент, тухум топшириш—110 процент бажарилди.

Областимиз хўжаликлари маккажўхори экишга қизғин киришиб кетдилар. Шу кунгача пландаги майдонларнинг учдан бир қисмида маккажўхори экиш тугалланди. Пландаги 1427 гектар ўрнига ҳозирга қадар 1000 гектар ерга эртаги сабзавот экиб қўйдик. Фарғона районидаги «Коммуна», «Ленинобод», «Москва», Ўзбекистон районидаги Муқимий номли колхозларда эртаги карам биринчи парваришдан чиқарилди. Ихтисослаштирилган «Сўх» совхози ишчилари йиллик картошка экиш планини бажардилар. 10 минг 460 гектар ердаги бошоқли кузги дон экинлари биринчи марта ўғитланиб, 9500 гектари биринчи сувдан чиқарилди.

Фарғона деҳқонлари беш йилликнинг учинчи йилида олган юксак социалистик мажбуриятларини муддатидан илгари бажаришга бутун кучларини сафарбар этадилар.

ФАРҒОНА ОБЛАСТИ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК МЕҲНАТКАШЛАРИНИНГ БУ ЙИЛГИ МАРРАЛАРИ:

ПАХТА — 500.000 тонна
ДОН — 45500 тонна
ГЎШТ — 15.000 тонна
СУТ — 42.000 тонна
ТУХУМ — 34 млн. дона
ЖУН — 700 тонна
ПИЛЛА — 4.000 тонна

САБЗАВОТ — 79.000 тонна
КАРТОШКА — 26.600 тонна
ПОЛИЗ ЭКИНЛАРИ МАҲСУЛОТИ — 29.7000 тонна
МЕВА ВА УЗУМ — 29.100 тонна
ДАҒАЛ ХАШАК — 175.000 тонна
СИЛОС — 360.000 тонна

Сўнгги соатда

ЧОРВАДОРЛАР МУВАФФАҚИЯТИ

Навоий районидаги «Москва» колхози давлатга гўшт топшириш ярим йиллик планини муддатидан олдин 133 процент бажарди. 230 центнер ўрнига 307 центнер гўшт сотилди. Хўжаликнинг В. Турдиев бошчилик қилаётган қорамолчилик фермасидаги бўрдоқига қўйилган молларнинг тирик вазни 200-250 килограммни, А. Эсонов бошлиқ қўйчилик фермасидаги қўйларнинг вазни 48-50 килограммни ташкил қилди.

Шу кунларда хўжаликда иккинчи ярим йиллик ҳисобига гўшт топшириш қизғин давом этяпти.

Х. ФАРМОНОВ.

ЁЗУВЧИЛАР — ПОЙТАХТ МЕҲМОНИ

Қорақалпоғистон Ёзувчилар союзи правлениесининг раиси И. Юсупов бошчилигидаги Қорақалпоғистон адибларидан катта группаси 3 апрелда пойтахтга келди. СССР ёзувчилар союзида ана шу Автоном республика адибларининг асарлари муҳокама қилинади.

Қорақалпоғистонда прозачилар, шоирлар, драматурглар, танқидчиларнинг катта отряди самарали ишлаб турибди. Уларнинг энг яхши асарлари совет китобхонларининг кенг доирасига маълум.

Москвада Қорақалпоғистон шоирларининг бир қанча тўпламлари нашр этилди. Бу йил «Советский писатель» нашриётида Т. Кайпбергеновнинг «Қорақалпоқ қизи» романи босилиб чиқади.

Меҳмонлар ижоди Ўзбекистон ва Москва ёзувчилари иштирокида пойтахтда биринчи марта бундай кенг муҳокама қилинади.

(ТАСС мухбири).

АЛИШЕР НАВОИЙ ЮБИЛЕЙИ ОЛДИДАН

ТАРАДДУД

Пойтахт мактаблари табаррук сана — ўзбек халқининг улуғ сиймоси, мутафаккир, шоир Алишер Навоийнинг 525 йиллик тўйини нишонлашга қизғин тайёргарлик кўрмоқдалар. Бу кун — маданиятимиз ва кўпмиллатли совет адабиётининг улуғ байрами бўлади. Октябрь район маорифчилари ва маданий оқартув муассасаларининг ходимлари айёмга катта ҳозирлик кўрмоқдалар. Райондаги 50 та саккиз йиллик ва ўрта мактабларнинг деярли ҳаммасида А. Навоий юбилейига бағишлаб адабий кечалар, суҳбат ва лекциялар ҳамда музей ва маданий оқартув муассасаларига экскурсиялар ўтказилмоқда. Адибнинг ҳаётини акс эттирувчи кўргазмалар тайёрланмоқдалар.

Райондаги 24, 38, 42, 119- ва бошқа бир қатор ўрта мактабларда радиоузел орқали А. Навоийнинг ҳаёти ва ижодига бағишланган хабар, материаллар мунтазам эшиттириб борилмоқда. Юбилей олдидан Аброр Ҳидоятов номли 14-мактабда А. Навоий ҳаётига бағишлаб ўтказилган конференция мароқли бўлди.

Конференция охирида СССР халқ артисти С. Эшонтўраева ва академик Ю. Ражабийлар иштирокида санъат усталари томонидан катта концерт қўйиб берилди.

О. ТУРСУНОВ.

ЧЎЛИ Малик биқинида замонавий кўркам шаҳар қад кўтарди. Бу шаҳар ўзбек халқининг улуғ мутафаккири Навоий номи билан аталмоқда. Навоий шаҳри эндиликда Бухоро областининг энергетика, химия ва бинокорлик материаллари саноати маркази бўлиб қолди. Улкан химия комбинати коллективи қишлоқ хўжалигини юксалтиришга муносиб ҳисса қўшиб, минерал ўғит тайёрлашни муттасил кўпайтирмоқда. Навоий ГРЭСининг энергиясидан халқ хўжалигининг кўпгина тармоқлари баҳрāманд бўляпти. Бинокорлар яна янги-янги саноат объектлари барпо қилаётирлар. Суратда: индустриал Навоий шаҳрининг бугунги манзарасидан бир кўриниш.

А. Усмонов фотоси. (ЎзТАГ).

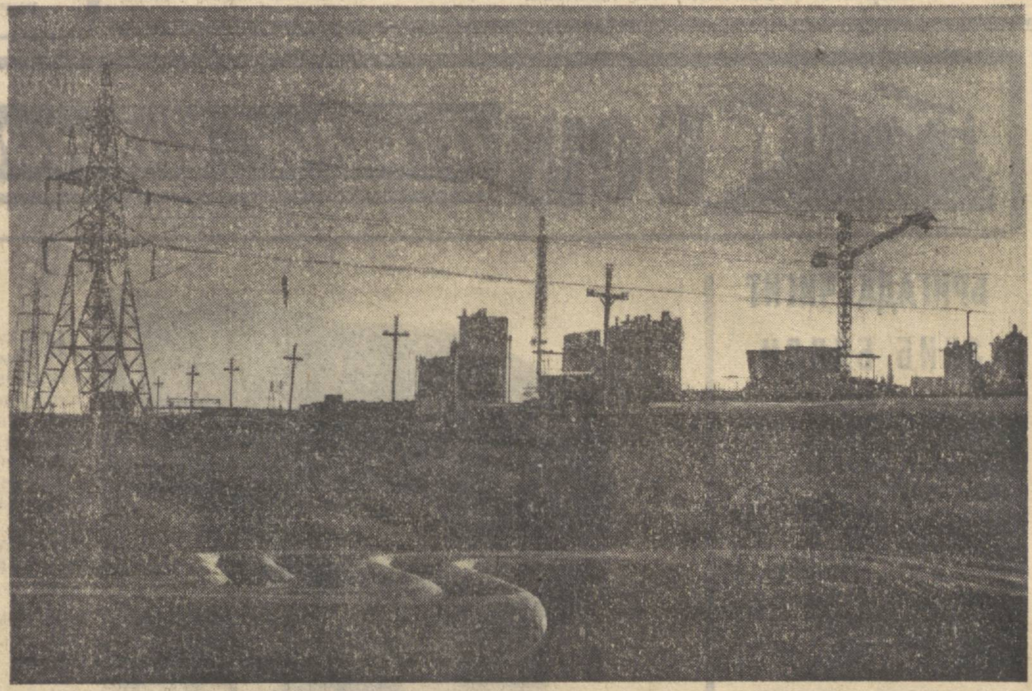

ФАРЗАНДЛАР КАМОЛИ — ИСТИҚБОЛ ҚАНОТИ

МУҲИМ СОҲА

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг Умумий таълим ўрта мактаблари ишини янада яхшилаш тадбирлари ҳақида чиқарган қароридан сўнг ўтган бир йилдан кўпроқ вақт ичида Сурхондарё область мактабларида анчагина ишлар қилинди: мактаблар тармоғи кенгайди, ўқув базаси мустаҳкамланди. Ўқитувчилар сони олий ўқув юртларини битириб келувчилар ҳисобига анча кўпайди. Ҳозирги вақтда областда 410 та умумий таълим мактаблари, шу жумладан 163 ўрта мактаб ишлаб турибди. Мактаблардаги ўқувчилар сони 153 минг бўлиб, улардан 74 минггн қизлардир.

Шу нарса қувончлики, кейинги йилларда ўрта мактабларнинг юқори синф ўқувчилари контингенти тинмай ўсиб бормоқда. Масалан, бундан беш йил бурун 10-синфларда 1112 ўғил-қиз ўқиган бўлса, ҳозирги пайтда 6377 бола таълим оляпти. Мактаблардаги юқори малакали ўқитувчилар сони эса 7700 кишидан ҳам ошиб кетди.

Областда умумий таълим мактабларидан ташқари, 10 та мактабгача тарбия, 22 та маданият муассасаси, 8 та махсус ўрта таълим билим юрти, 7 та техника-ҳунар билим юрти, 7 та музика мактаби ҳам ишлаб турибди. Термиз Давлат педагогика институти ҳузурида янгидан математика ва тарих-география факультетлари ташкил этилди.

Ўқитувчиларнинг малакасини ошириш соҳасида ҳам талайгина ишлар қилиняпти. Кейинги уч-тўрт йилда область ва республика ўқитувчилар малакасини ошириш институтлари ташаббуслари билан 4,5 минг педагог курс ва семинарларда ўқиб чиқдилар. Улар педагогика фанининг янги ютуқлари билан танишдилар. Ўзларининг методик маҳоратларини оширдилар. Натижада 1929 ўқитувчи ўқитган синфларда ўтган ўқув йилида бирорта ҳам ўқувчи иккинчи йилга қолмади.

Бироқ шундай бўлса ҳам область халқ маорифи ишларида жиддий нуқсонлар бор.

Сурхондарё мактабларини тугатиб чиққан ўқувчиларнинг анча қисми олий ўқув юртларига кириш конкурсларидан ўтолмаганликлари ҳам область мактаблари ишида жиддий камчиликлар борлигидан далолат бериб турибди. Мактабларда математика, физика, чет тили ўқитувчиларининг етишмаслиги ҳам таълим-тарбия ишига салбий таъсир этмоқда. Ҳозирги вақтда область маориф ходимлари ўзларининг асосий диққат-эътиборларини ана шу хато ва камчиликларни тугатишга қаратмоқдалар.

Сурхондарё областининг халқ маорифи ходимлари ҳозир 1967—1968 ўқув йилини юқори кўрсаткичлар билан якунлаш учун курашмоқдалар.

«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ЯНГИЛИКЛАР, ХУШХАБАРЛАР

БАЛАНД ТОҒДАН РУДА

● Олмалиқ кончилари Қурама тизма тоғларини «жиловладилар». Денгиз юзидан 1700 метр баландликдаги тоғда сардоб кони очилди. Ўзбек геологлари очган янги кондан маҳаллий кон-металлургия комбинатининг саралаш фабрикасига қўрғошин-рух рудаси ташила бошланди.

Сардоб Олмалиқ комбинатида ишга туширилган тўртинчи кондир. Қурама тоғлари бағрида яширинган руда запаслари очиқ усулда қазиб олинмоқда.

ТЕРТ ТАЙЁРЛАЙДИГАН КЎЧМА АГРЕГАТ

● Нарпай районидаги «Москва» колхозида ферманинг кўчма агрегати ишлаб чиқариш шароитида синаб кўрилди. У ҳар икки соатда 20 центнер терт тайёрлаб, чорва оғилига етказиб беради.

«Узсельхозтехника» район бўлимининг техника раҳбари, маҳаллий қишлоқ инженери Э. Равшанов ўз чизмаларига асосан шундай агрегатнинг тажриба намунасини қурди. Чорвадорлар бу янгиликка юксак баҳо беришди.

ЛАВЛАГИКОРЛАРНИНГ КЎКЛАМГИ ТАШВИШЛАРИ

● Ўзбекистон хўжаликлари яна бир қишлоқ хўжалик экини — лавлаги эка бошладилар. Деҳқонлар овқатга солинадиган кенг тарқалган «Бордо» нав лавлаги уруғларини экмоқдалар. Бу нав ҳар гектаридан 300 центнерга қадар ҳосил беради. Республикамизда қарийб 40 минг гектар ерга лавлаги экилади.

Чорвадорлар эса, чорвага бериладиган лавлаги уруғини экмоқдалар. Ўзбекистон шароитида ҳар гектар ердан 600 центнергача ширин, озуқа моддаларга бой лавлаги олиш мумкин.

ХАТЛАРНИ ЎҚИБ...

ОДАМ БОРКИ...

Редакцияга келаётган сон-саноқсиз хатларда кишиларнинг маънавий гўзаллиги, инсоний хислатлари ҳақида ҳикоя қилинади. Хат муаллифлари дўстининг муваффақиятидан қувонгани, қўшнисининг ташвишидан қайғурганини аҳил маданий оилалардан севинишганини фахрланиб ёзишади.

Биз тилга олмоқчи бўлган оила дунёга донғи кетган оилалардан эмас. Нуъмон ака Улуғ Ватан урушидан ногирон бўлиб, ҳасса таяниб қайтди. Шунга қарамай, меҳнат қилиб 7 болани вояга етказди. Унинг фарзандлари меҳнатсевар, тўғри сўз бўлиб ўсяптилар. Ишда ва ўқишда жонкуярлиги, дилкашликлари билан раҳмат эшитяптилар. Тошкент ошхоналар трестининг ишчиси Нуъмон ака Юсупов оиласи ана шундай обрў-эътиборли оилалардан.

Тошкентлик педагог ўртоқ Т. Ғуломов редакцияга ана шу оила ҳақида мамнуният билан ёзиб юборибди. Нуъмон акага ўхшаш ғамхўр оталар бизда оз дейсизми? Шарифжон ота ҳозир 74 ёшда. Унинг ҳаёти Тошкентдаги 2-пойафзал фабрикаси билан чамбарчас боғлиқ, деб ёзади студент Отахон Темуров. Ҳалол меҳнати туфайли Шарифжон ота Чехословакия, Польша, Руминияга саёҳат қилиб келдилар. Ота ҳозир пенсияда. У умр йўлдоши Рихси буви, саккиз фарзанди, беш келини ва йигирма невараси билан кексалик гаштини сурмоқда.

Учинчи синфда ўқиётганимда, — деб ёзади фарғоналик И. Сотиболдиев, — қулоғим оғрий бошлади. Синфдошларим мен билан ўтирмай қўйишди. Шунақа дамларда жуда алам қиларкан кишига. Бормаган жойим, қаратмаган кишим қолмади. Ўтган йили ёз ойларида колхозимиз медицина пунктига 35—36 ёшлардаги бир ҳамшира келди. Ёзда қулоғим қаттиқ азоб берабошлагач, у кишининг олдига кирдим. Бирам яхши кутиб олдиларки, ўзим ҳам қойил қолдим. Опа қулоғимни тузатдилар. Айниқса у кишининг хушмуомалалигини айтмайсизми. Қўли эмас, сўзи ҳам даво. Ҳафизахон опанинг. Охунбобоев районидаги Ленин номли колхоз аъзоларининг ҳаммаси ундан хурсанд.

Тошкент шаҳар, Чилонзор районидаги 29-поликлиника врачи Мунира Зуфарова тўғрисида ҳам ана шундай илиқ сўзларни айтиш мумкин.

Дилкашлиги ва меҳрибонлиги, маънавий гўзаллиги ва инсоний хислатлари билан эл орасида обрў топаётган, олийҳиммат кишиларимиз тўғрисида жуда кўп гапириш мумкин. Лекин орамизда ҳеч қаерда ишламай, халқнинг нонини туя қилувчи текинхўрлар ҳам баъзан учраб туради. Ҳалол меҳнатга бўйин ёр бермайдиган Имомқул Худойқулов ана шундай текин томоқлардан чиқиб қолди, — деб ёзибди Эшпўлат Даминов ўз хатида. Туркманистоннинг Мукри станциясида туғилган бу кўзбўямачи фолбинлик билан шуғуллана бошлади. Лекин кишилар ҳамиша алданавермайдилар. Сири фош бўлган «фолбин» қилмишига яраша жазоланди.

Редакцияга хат йўллаган қаршилик Б. Шоқулов, ғаллаороллик Д. Абдураҳмонов, Совет Армияси сафида хизмат қилаётган Ж. Жўраев, Ш. Умаров ва бошқалар севги ва дўстликнинг қадрига етмайдиган, ёмон одатли баъзи одамлар ҳақида афсусланиб хат ёзиб юборишибди.

Хатирчилик Б. Эргашев, андижонлик Юсупова, китоблик М. Қодиров, гурланлик У. Сафарниёзов, пастдарғомлик Н. Эшқуватов, тошкентлик газетхонлар Х. Йўлдошев, Х. Ёқубов, Х. Неъматова, М. Толиповаларнинг хатларида эса бахтиёр оилалардаги дилкаш, нуроний кексалар, меҳнатсевар ёшлар ҳақида ҳикоя қилинади.

Биз элга нафи тегадиган кишиларни ҳамиша улуғлаймиз. Доно кексаларни ҳурмат қиламиз. Ғамхўр, меҳрибон оналарни шарафлаймиз, бошимизга кўтарамиз. Чунки шу яхши кишилар туфайли ҳаёт обод, кўнгиллар шод.

Капитал қурилиш — зарбдор фронт

ЖИЛОКОРЛАР

Машинамиз қишлоқлар оралаб ғизиллаб боряпти. Йулнинг икки томонида янги типда тикланган иморатлар. Уларнинг кўпчилиги олдида гул ва дарахтлар барг чиқарган. Бу, колхозчиларнинг, шу ерда истиқомат қилаётган қишлоқ зиёлиларининг уйлари, ҳовли-жойлари. Булар «Политотдел» колхози ва Свердлов номли колхозларнинг посёлкалари экан.

Йўл-йўлакай қишлоққа жило берган, кўркам ва хушбичим иморатлар тиклаган бинокорлар ҳақида ўйлаб кетдик. Шунча уйларни, жамоат биноларини тиклаган кишилар кимлар экан? Уларнинг ҳозирги ишлари қандай бораётганикин? Қишлоқ ҳуснига-ҳусн қўшаётган шарафли касб эгаларининг тажрибалари билан танишишга иштиёқимиз ортди.

Район колхозлараро қурилиш бошқармаси бошлиғини излаб унинг идорасига кирдик. Лекин у шу топда Паркент зонасидаги Сумча манзилида экани, замонавий типдаги 320 ўринли пионерлар лагери қурилишининг боришини, бинокорларнинг эҳтиёжини ўргангани кетган экан. Бошқарма бошлиғи ярим соатлар чамаси вақт ичида келиб қолишини айтишди.

Унгача биз бошқарманинг ишлаб чиқариш-техника ва саноат базаси билан танишиб туришга аҳд қилдик. Янги фойдаланишга топширилган арматура цехида иш қизғин. Эшик-дераза ва улар учун кесаки ҳозирлаётган дурадгорлар ҳузурида бўлганимизда, бир нарсага ҳавасимиз келди. Бу ерда ишлаётганларнинг кўпчилиги ёшлар экан.

Дурадгорлик цехидагилар «қирқ ҳунар эгаси» деб эъзозлашадиган Михаил Иванович Ширяев бизнинг кўнглимиздан кечган ана шу фикрни фаҳмлади шекилли:

— Бизнинг цехимиздагина эмас, балки бутун бошқарманинг барча объектларида ҳам ёшлар катта куч бўлиб қолдилар. Бошқарма маъмурияти қурилишга кўпроқ ёшларни қабул қилмоқда. — деб ҳикоясини давом эттиради у. — Эркин Расулов ҳозир дурадгорлар бригадасига бошчилик қилмоқда. Бир неча йиллар олдин у менинг шогирдим эди. Удлишудли бола чиқди. Дурадгорликнинг мураккаб томонларини сўраб-суриштириб тезда ўрганиб олди. Мана энди унинг ўзи шогирдлар тайёрламоқда.

Михаил Ивановичнинг ҳикоясидан хўп завқландик. Суриштирсак, шу ёшгина техник Эркин Расуловнинг 50 га яқин шогирди бор экан. Бошқармага қарашли объектларда ишлаётганларнинг қарийиб 80 процентн комсомол-ёшлардан иборат. Улар ўрта мактабни тамомлаб тўппа-тўғри қурилишга келишган. Бошқарма маъмурияти, партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари ёшларни тажрибали бинокорларга бириктириб, қисқа вақт ичида қурувчи қилиб тайёрлаш йўлини тутишган. Уларнинг бу тадбири жуда яхши натижалар бермоқда.

Базада айланиб юриб бошқа янгиликлардан ҳам воқиф бўлдик. Шу орада бошқарма бошлиғи Абдуваҳоб Эргашбоевнинг ўзи ҳам келиб қолди. У билан ЮқориЧирчиқ район колхозлараро қурилиш бошқармаси бинокорлари тиклаётган бир қанча объектларни айландик. Карл Маркс номли колхозда кенг ҳажмда қурилиш ишлари олиб борилмоқда. Ўтган йили ва бу йил анчагина уй-жой ва чорвачилик бинолари фойдаланишга топширилди.

Колхозларда иморат тиклаётган қурувчиларнинг меҳнати ва ғайрати қувончли натижалар бермоқда. Район колхозларида иморатлар тиклаш ҳажми йилдан-йилга кўпайиб боряпти. Абдуваҳоб Эргашбоев қурилиш ишларининг бориши, зарбдор бинокорлар, механизациядан фойдаланиш даражаси ортиб бораётгани ва бошқа янгиликлар ҳақида тўлқинланиб ҳикоя қилди. Ўтган йилги план муддатидан илгари бажарилди. Бош пудрат ишлари бўйича белгиланган топшириқ 105,8 процент адо этилди. Бошқарманинг ўз кучи билан 1 миллион 273 минг сўмлик ўрнига 1 миллион 337,8 минг сўмлик бинокорлик ишлари қўлдан чиқарилди.

Абдуваҳоб ака бошқарманинг саноат базасини ҳам айлантирди. Бетон қориш узели ишга туширилгани иморатлар тиклашда муҳим роль ўйнаётганлигини таъкидлади. Қурилиш материаллари полигонида бетон қориш узели ҳаракатга келгач, бинокорлик буюмларини тежаб-тергаб ишлатиш учун ҳам имконият яратилди. Илгари цемент, оҳак, қум каби материаллар объектларга олиб бориб, ўша ерда қоришма тайёрланарди. Бунинг учун кўп миқдорда машиналар овора бўлар, ишчи кучи сарфланар эди. Исрофгарчилик эса ҳаммасидан ҳам ўтиб тушарди. Натижада турли объектларга ташиб борилган ёрдамчи материалларнинг 20 проценти, шағалнинг 30 проценти ва цементнинг 20 проценти ерда сочилиб қолиб кетарди. Ҳозирги вақтда полигонда ишлаб турган бетон қориш узели объектларни марказлаштирган тартибда ана шундай материал билан таъминламоқда. Узел ой сайин 7 минг кубометр бетон қоришмаси беради. Бу эса бинокорларнинг ҳозирги эҳтиёжини бемалол қондиряпти.

Полигонда темир-бетон буюмлар ишлаб чиқариш ҳам йўлга қўйилди. У йилига 3 минг кубометр мустаҳкам темир-бетон колонналар, устунлар, харилар, тиргаклар ишлаб чиқаради. Бу эса иморатларнинг қисқа муддатда тикланишига имкон бермоқда. 1964 йилгача бошқарма объектларида 750—800 бинокор ишларди. Темир-бетон полигони ишга тушгандан сўнг, улар сонини 320 кишига келтириш мумкин бўлди. Кўп объектлар йиғма конструкциялардан фойдаланган ҳолда қурила бошланди. Темир-бетон буюмлар чидамли бўлиши билан қишлоқ шароитига жуда мос бўлиб тушмоқда. Темир-бетон буюмлар ишлаб чиқариш ўзлаштирилиши туфайли кўпгина моддий ресурслар тежаладиган бўлди.

Кўпгина ташкилий-техникавий тадбирлар амалга оширилганлиги натижасида фойда кўриш кўпаймоқда. Кейинги бир йилда 89 минг сўм иқтисодий фойда кўрилди. Бошқарма 1957 йилдан буён фойда кўриб ишлайди. Бундай фойданинг ҳажми йилдан-йилга ортиб бормоқда. Қурилиш-монтаж ишлари ҳажми шу муддатда тўққиз баравар ортди.

— Бинокор кадрларимизнинг бой тажриба тўплаганлиги муваффақиятларимиз учун гаров бўлмоқда, — дейди ўртоқ Эргашбоев. — Аҳмад Маҳмудов яқинда республикада хизмат кўрсатган бинокор деган унвонга сазовор бўлди. Бу унинг кўп йиллик баракали ишларига берилган катта мукофотдир. Ўртоқ Маҳмудов ҳозир комплекс бригадага бошчилик қилмоқда. Иморатни пойдеворидан тортиб, калитини топширишгача бўлган ҳамма ишларни унинг коллективи бажаради. Бу тажрибали бинокор иш боши бўлган бригада ойлик топшириқларни 130—140 процентдан кам бажармайди.

Тожибой Дўсматов ҳам комплекс бригада бошлиғи. Шу йил бошидан бошлаб бригада хўжалик ҳисобида ишлашга кўчди. «Ҳурмат Белгиси» орденли Тожибой Дўсматов бригадасининг тажрибалари бошқа коллективларда кенг қулоч ёймоқда. Ленин орденли прораб Ўринбой Шамсиев бошлиқ участка ҳам беш йиллик топшириқларини муваффақиятли бажармоқда. Ойлик план 160—170 процентдан адо этиляпти. Абдусамад Мусаев дурадгорлик бригадасига бошчилик қилади. Паркент зонасида қуриладиган ҳамма иморатлар учун шу бригада эшик-деразa ва бошқа дурадгорлик ишларини бажариб беради.

Механизмлардан фойдаланиш яхшиланяпти. Ер қазиш ишларини механизациялаш даражаси 90 процентга етди. Бундан 3—4 йил аввал эса қўл кучи асосий ўринни эгалларди. Қурилиш материалларини ортиш ва туширишда ҳам механизациядан фойдаланиш 85—90 процент ташкил қилаётганлиги қувончли. Бошқарма объектларида механизмлардан самарали фойдаланиш учун яна бошқа тадбирлар ҳам кўрилмоқда.

Яна бир янгилик: қишлоқ бинокорлари коллективи беш йиллик марраларини барвақт эгаллаш учун курашиб, биринчи квартал планини муддатидан илгари — 20 мартда ортгириб бажардилар. Планга қўшимча равишда 26 минг сўмлик қурилиш ишлари адо этилди. Ой охиригача яна 40 минг сўмлик қурилиш ишлари бажарилди.

Бошқарма идорасидан қайтаётганимизда, йўл-йўлакай яна шу жилокорларнинг меҳнат самараси бўлган иморатларга ҳавас билан боқа-боқа завқланиб келдик.

Ж. ХОЛҚОСИМОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

МУҲИМ ИШ

САМАРҚАНД («СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» МУХБИРИ). Бу ерда область партия активининг йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилиш область партия ташкилотларининг «КПСС XXIII съезди қарорлари асосида область мактабларида ўқув-тарбия ишларини яхшилаш соҳасидаги вазифалари тўғрисида»ги масалани муҳокама қилди. Бу ҳақда обкомнинг биринчи секретари С. Н. Усмонов доклад қилди.

Докладчи ва музокараларда қатнашган ўртоқлар ютуқларни кўрсатиш билан бир қаторда таълим-тарбия соҳасида йўл қўйилган нуқсонларни ҳам таъкидлаб ўтдилар.

Партия активи йиғилишида Ўзбекистон ССР маориф министри А. М. Қўчқоров нутқ сўзлади.

Л. ЭРГАШЕВ.

СЎНГГИ ПОЧТАДАН

МЕҲРИ ҚУЁШ КИШИЛАР

Косонсойлик Тўхтабой ота Ражабов украиналик шоир Збанацкий билан хат ёзишиб туради. Ўзбек отахони билан украин шоири ўртасидаги дўстлик тарихини биласизми? Яқинда «Наманган ҳақиқати» газетасида бу ҳақда қизиқарли мақола босилди:

...Шиддатли уруш йиллари эди. Украинадан кўчириб келтирилган кишиларнинг бир группаси Косонсойга юборилди. Тўхтабой ака киевлик аёл Мария ва унинг Лариса, Валерий исмли фарзандларига уйининг тўридан жой берди... Бироқ Мария опа оламдан ўтди. Тўхтабой ака урушга кетди.

Ширин буви болаларни мактаб-интернатга топшириб, улардан хабардор бўлиб турди... Уруш тугади. Лариса билан Валерий ўз юртига — отаси Юрий Збанацкий тарбиясига қайтди.

1965 йили Ўзбекистонда Украина адабиёти ва санъати декадаси бўлди. Шу муносабат билан шоир Збанацкий ўзбеклар диёрига келди. У жигаргўшалари тарбияланган қишлоқни зиёрат қилгани келди. Ўша пайтда Тўхтабой ака Тошкентда эди. Орадан кўп ўтмай, дўстлар дийдор кўришишди.

Уч йилдирки, киевлик шоир Юрий Збанацкий оиласи билан косонсойлик пенсионер Тўхтабой ота Ражабовлар оиласи ўртасида мустаҳкам алоқа ўрнатилди.

Область газетаси икки қардош халқ — ўзбек ва украинлар дўстлигидан ҳикоя қилувчи материални бериб, ўқувчиларини мамнун этди.

БИЗНИНГ ЛЕКТОР

Биз Тошкент областининг қарийб ҳамма жойида бўлдик. Бекободдами, Янгийўл ёки Бўстонлиқдами, Оржоникидзе районининг колхоз ёки совхозларидами, хуллас қаерга ташриф буюрмайлик, ҳамма жойда врач М. Турсунов ҳақида илиқ ва самимий гапларни эшитдик: Турсунов — энг севимли докторимиз! Турсунов — Улуғ Ватан уруши йилларида жонимизга оро кирган! Депутат дегани — Турсуновдек бўлса!

Муҳаммад Турсунов бутун қайноқ фаолиятини халқ ишига, одамларнинг соғлиғига бағишлаётган олижаноб инсондир. Унинг жуда катта хизматлари партия ва ҳукумат томонидан муносиб тақдирланган.

Кўкрагидаги ҳукумат нишонлари, «Соғлиқни сақлаш аълочиси» значоги, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг фахрий ёрлиқлари, «Билим» жамияти Тошкент область бўлимининг фахрий ёрлиқлари ва жуда кўп ташаккурномалар — унинг бемиҳнат меҳнатига берилган юксак баҳодир. Меҳнат дафтарчасида навбатдаги раҳматномани ёзиб қўйиш учун жой қолмаганлиги ҳам шу ажойиб инсоннинг меҳнатига мезон.

Муҳаммад Турсунов Улуғ Ватан уруши бошланган йили Тошкентдаги медицина институтини имтиёзли диплом билан тамомлади. Фронтга юборишни сўраб неча бор аризалар ёзди. Лекин унга сиз шу ерда зарурсиз дейишди. Ҳа, Украинадан, Белоруссия ва Болтиқ бўйи республикаларидан мамлакат ичкарисига, хусусан Ўзбекистонга ҳам кўп кишилар вақтинча кўчирилган эди. Ўзбек диёри уларни ўз бағрига босди; қўлидан келганини аямади. Дастурхонини ҳамиша очиқ тутди, дилини пайванд қилди. Ёш врач Муҳаммад Турсунов ҳам ўзининг бутун билимини, куч ва ғайратини одамларнинг соғлиғига бахш этди.

Ёш врач Оржоникидзе районидаги Байтқўрғон қишлоғида касалхона очди. Беморларни даволади, вақт билан ҳисоблашмади. Ҳар бир кишининг ҳаёти учун нимаики зарур бўлса, барчасини бажаришга бел боғлади. Шундай қилди ҳам. Одамларни даволаш билан бирга ҳар хил касалликларнинг тарқалиши ва уларнинг олдини олиш, Ватан урушида халқимиз, армиямиз жасорати, партия меҳрибончилиги тўғрисида лекциялар ўқиб турди, суҳбатлар ўтказди. Уни сиз областнинг турли шаҳар ва районларида, қишлоқларида учратиб беҳад хурсанд бўлардингиз ўшанда. Шундай қилиб М. Турсунов «Билим» жамияти Тошкент область ташкилотининг энг яхши лекторларидан бири сифатида танила бошлади. Совет медицинаси эришган муваффақиятларни омма орасида кенг пропаганда қилди.

Лекторнинг активлиги ҳаммага манзур бўлди. Уни «Билим» жамияти область бўлимининг медицина секцияси бюросининг раислигига сайлашди. У ана шу вазифани ҳам бажонидил бажариб келди. Олимларни, медицина ходимларини шу секцияга бирлаштирди. Кўпгина янги, талантли лекторлар тайёрлади. Сиз уни ва шогирдларини гоҳ Бўкада, гоҳо Бўстонлиқнинг тоғли яйловларида, кимёгарлар шаҳри — навқирон Чирчиқда, Олмалиқ олтин қидирувчилари ўртасида, Бекобод металлурглари орасида жуда кўп учратасиз. Аҳолига медицина хизмати кўрсатиш билан бирга қизиқарли темаларда лекциялар ўқиганлигининг, доклад ва суҳбатлар ўтказганлигининг гувоҳи бўласиз.

Ўртоқ Муҳаммад Турсунов раҳбарлик қилаётган медицина секцияси савол-жавоб кечалари, тематик кечалар ўтказиб туради. Жойлардаги даволаш муассасаларининг ишлари билан танишади ва уларга кўмаклашади. Оғир беморларни даволашга ошиқади, улар шифо топмагунча тиниб-тинчимайди.

1966 йил 26 апрель кунини ўртоқ Турсунов ҳам сира-сира унутмайди. Ўша тонготарда Тошкент бошига оғир кулфат тушди: кучли зилзила шаҳарни уйғотиб юборди, иморатларга зарар келтирди. Қашқар кўчасида қад кўтариб турган область поликлиникаси биноси ҳам жиддий зарар кўрди. Ўша кезларда Муҳаммад Турсунов ана шу поликлиниканинг бош врачи эди. Ғайрат ва шижоат билан у бутун коллективни қурувчиларга ёрдам кўрсатишга илҳомлантирди. Область поликлиникасининг тўрт қаватли биноси қурилиши жадаллашиб кетди. Врачлар, медицина ҳамширалари Турсунов раҳбарлигида ишдан сўнг ғишт терувчиларга, шувоқчиларга ёрдамлашдилар. Ҳамма даволаш муассасасини тезроқ қуриб битказиш иштиёқида тер тўкиб меҳнат қилди.

Муҳаммад Турсунов олти боланинг отаси. У фарзандларига яхши тарбия бериш билан бирга, ёш врачларни тарбиялашга ҳам кўп вақт сарфламоқда. Шу боисдан ҳам уни ҳамма устоз деб атайди.

Пропагандист ва лектор М. Турсунов ҳаётга янгиликни, коммунистик муносабатларни ва анъаналарни олиб киришга ҳаракат қилади.

Ҳозир Турсунов раҳбарлик қилаётган область поликлиникаси коммунистик меҳнат коллективи деган фахрли номни олиш учун курашмоқда. Турсунов раҳбарлик қилаётган «Билим» жамиятининг медицина секцияси бюроси кўпгина тадбирларни белгилади ва уларни изчил амалга оширишга киришди.

Тажрибали пропагандист, ажойиб лектор, камтарин ташкилотчи ва тарғиботчи М. Турсунов яқинда «Билим» жамияти область бўлими президиумига аъзо қилиб сайланди. У ҳар қандай топшириқни муддатида бажариб, бошқа лекторларга ўрнак кўрсатмоқда.

Хайрли ишни бажараётган Муҳаммад акага қўлингиз дард кўрмасин, оташин сўзларингиз одамларнинг қалбидан кенг ўрин олсин, дегинг келади, киши.

Ж. МЎМИНОВ.

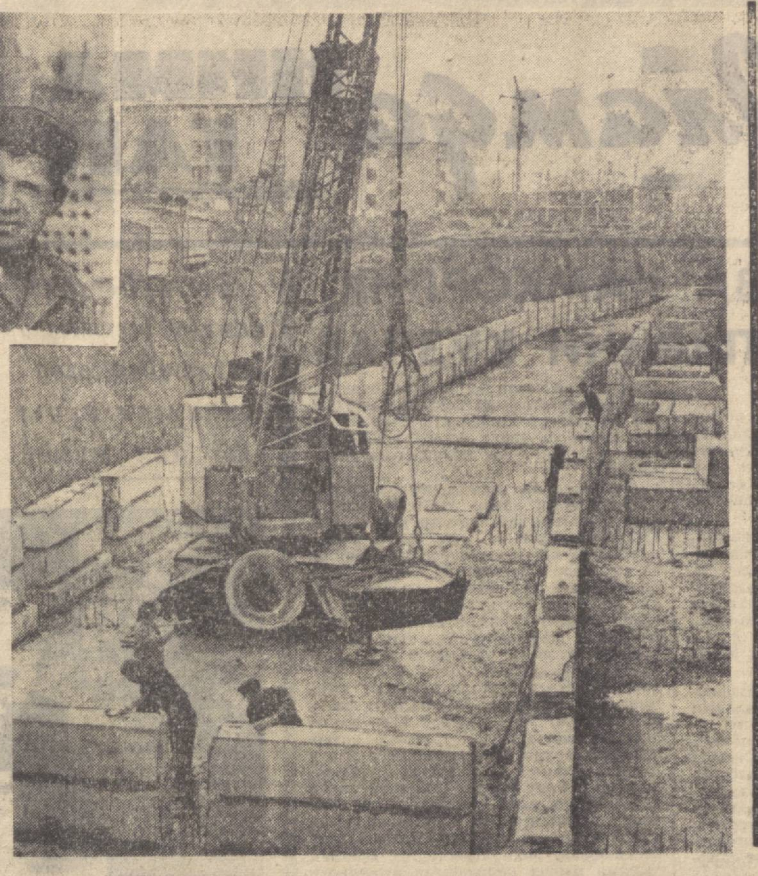

ТОШКЕНТДА ХАЛҚ ҲАШАРИ

ТОШКЕНТДА мамлакатимиз турли миллатларининг вакиллари енг шимариб ишламоқдалар. Улар тиклаган иморатларнинг дастлабкиларида ҳовли тўйлари бўлиб ўтди. Янги Тошкентни барпо этиш ҳаракатида Москва шаҳридан келган бинокорлар ҳам актив иштирок этаётирлар. Улар 4200 квартира, 1960 ўринли мактаблар, учта болалар боғчалари биноларини ҳамшаҳарларимиз ихтиёрига топширдилар.

Москва бинокорлари ишлаётган ҳамма участкаларда қурилиш ишлари тармоқ графиги асосида ташкил этилган. Аккорд-мукофот системаси асосида меҳнатга ҳақ тўлаш яхши натижалар беряпти. Москваликлар ҳозир 9 қаватли иморатлар тиклашга киришдилар. Бу иморатни тиклашда янги ва мукаммал техникадан унумли фойдаланиляпти. Чапдаги суратда: «Главмосстрой»нинг пешқадам қурувчиларидан А. Бехтеева (чапдан ўнгга) М. Пунцетало, М. Бенедиктович, Р. Антипова, М. Дансков, В. Поздняков ўртоқлар. Ўнгдаги суратда: 9 қаватли уй пойдеворини тиклаш пайти.

Р. ШАМСИДДИНОВ фотолари, (ЎзТАГ).

НАВРЎЗ САЙИЛЛАРИ

ТЕРМИЗ («Совет Ўзбекистони» мухбири). Катта ўрикзор боғ ям-яшил сабза билан қопланган. Бутун борлиқ баҳорни, наврўзни табриклаяпти...

Байрамдагидек ясанган болалар шодлигини ичига сиғдиролмай кўклам ҳавосидан, баҳор нашъасидан баҳра олмоқдалар. Кекса оналар, ёш келинчаклар арғумчоқ осиб, ҳорлиқ чиқаришяпти.

Термиз районидаги Жданов номли колхознинг катта ўрикзор боғи томон оқаётган одамларнинг кети узилмайди. Бу ерга Сурхон диёрининг ҳамма бурчакларидан оналар, опа-сингиллар келишган.

Наврўз сайили Сурхондарё областида биринчи марта шу ерда ўтказиляпти. Бу ажойиб сайил область ва шаҳар хотин-қизлар советининг Жданов номли колхоз правлениеси ва партия ташкилотининг ташаббуси билан ўтказилди.

Боғдаги очиқ саҳнада Термиз районидаги Охунбобоев номли ўрта мактаб ўқувчиларининг ҳаваскорлар тўгараги аъзолари қўшиқ айтишяпти.

Тушда меҳмонларга сумалак, чучвара, ялпиз сомса улашилди. Овқатдан сўнг хотин-қизлар ўсма қўйишди. Ёшлар арғумчоқ учдилар. Ёрдўстлар кўкаламзор ва дала-қирларга чиқиб, лолазорларда сайр қилдилар.

* * *

Шунингдек Тошкентнинг Октябрь қирқ йиллиги маҳалласида ҳам наврўз сайили кўнгилли ўтди. Фарзандлар меҳнатининг дастлабки самараларидан ота-оналарига саруполар қўйдилар. Бадиий ҳаваскорлар ижросида концерт, ноғора-базм бўлди. Байрамга қўшни маҳаллалардан ҳам меҳмонлар келишди.

ҚУРТ БОҚИШГА ПУХТА ШАЙЛАНИНГ

Республикамиз меҳнаткашлари юбилей йилида давлатга пилла етказиб бериш юзасидан олган социалистик мажбуриятларини анча ошириб адо этдилар. Бунга ипак қурти боқишга ўз вақтида яхши тайёргарлик кўрилганлиги ва баргдан тежаб-тергаб фойдаланилганлиги туфайли эришилди.

Ипак қурти боқишга оз вақт қолди. Илғор хўжаликлар ана шу муҳим кампанияга ҳар тарафлама пухта тайёргарлик кўришяпти. Лекин баъзи жойларда тайёргарлик суст. Қашқадарё, Наманган, Тошкент областлари хўжаликларида инкубаторларни мавсумга тайёрлаш топшириғи 75-85 процент бажарилган. Бошқа областлардаги бирмунча хўжаликларда ҳам инкубаторларни жиҳозлаш ҳали тугалланганича йўқ.

Юқори партия ва совет органларининг тавсиясига мувофиқ колхоз ва совхозларда махсус пиллачилик бригадалари ташкил этиш зарур эди. Ҳар 40-50 кути қурт уруғи ҳисобига битта бригада ташкил этилиши керак эди. Ана шундай бригадаларнинг бошлиқлари биноларни ўз вақтида ремонт қилишлари, дизенфекциядан чиқаришлари ва жиҳозлантиришлари зарур. Бригада бошлиқлари пиллачилик звеноларининг ишларини тўғри уюштиришлари, тут баргидан тежаб-тергаб фойдаланилишидан кўз-қулоқ бўлиб туришлари, умуман пиллачиликдаги барча юмушларга раҳбарлик қилишлари лозим.

Афсуски, кўпгина хўжаликларда ҳалигача ана шундай бригадалар ташкил этилмаган. Қорақалпоғистон АССРда бундай бригадалар планга нисбатан бор-йўғи 18 процентни ташкил этади. Хоразм, Сурхондарё, Самарқанд, Тошкент ва Бухоро областларида пиллачилик бригадалари тузиш юзасидан берилган топшириқлар яхши бажарилмаётир.

Пиллачилик бригадалари ўз вақтида ташкил этилиб, тажрибали кишилар билан таъминланса, ипак қурти боқишга тайёргарлик ҳам жадаллашиб кетади. Шуни эътиборга олиб, бундай бригадаларни барвақтроқ ташкил этиш керак бўлади. Айни вақтда барча звенолар составини тағин бир бор кўздан кечириб чиқиш, биноларни тез ремонт қилиш талаб этилади.

Пилла қурти боқишда табиат инжиқликларини ҳам ҳисобга олиш лозим. Чунки бу мавсум бошларида совуқ тушиб қолиши ҳам мумкин. Шунинг учун ҳам ипак қурти парвариш қилиниши лозим бўлган биноларга печкалар қурилиши, етарли миқдорда ёқилғи тайёрлаб қўйилиши керак. Ҳозирнинг ўзидаёқ ҳар бир звенода қурт боқиладиган иморатлар кўздан кечирилсин. Ускуна ва жиҳозлар шай қилиб қўйилсин. Барча жиҳозлар яхшилаб дизенфекция қилиниб, звеноларга тарқатилсин.

Ипак қуртини биноларда нормал ўстириш мақсадида ҳар бир звенода камида 60 квадрат метр, уруғ учун парвариш қилинадиган қуртларга 65-70 квадрат ҳажмида сўкчаклар ҳозирланади. Сўкчакларни кўп қаватли қилиб қурган маъқул.

Бу йил ипак қуртини марказлаштирилган ҳолда парвариш қилиш кенг йўлга қўйилади. Жуда катта иморатларда қурт боқилади. Улар икки ёшгача ана шундай биноларда парвариш қилинади. Чунки шундай қилинганида ёш қуртларни боқишда меҳнат харажатлари, ёқилғи тежаб қолинади. Назорат кучаяди.

Пиллачилик органларининг раҳбарлари апрель ойининг биринчи ўн кунлигидан кечикмай колхоз ва совхозларга зарур миқдорда кўмир, қуртлар тагига тўшаладиган қоғоз, термометрлар, қайчилар, биноларни дизенфекция қилиш учун заҳарли дориворлар, охак, бошқа ускуналарни етказиб беришга даъват этилгандирлар.

Март ойининг иккинчи ўн кунлигида бўлиб ўтган совуқ оқибатида Тошкент, Самарқанд, Сирдарё ва Бухоро областининг кўпгина жойларида тут баргларининг бир қисми зарарланди. Бошқа областларда ҳам тутзорларнинг бир қисмини совуқ уриб кетди. Шунга кўра, тут дарахтларини ниҳоятда асраш, кўнгилдагидек парвариш қилиш зарур. Бунинг учун тутзорларнинг ҳар гектарига 250-300 килограммдан минерал ўғит солиш лозим. Ҳар бир катта тут дарахти остига бир килограммдан аммиакли селитра ва 0.5 килограммдан суперфосфат солиш маъқул.

Апрель ойининг биринчи ўн кунлигида тутзорларнинг қатор ораларини чуқур юмшатиш талаб этилади. Камида икки марта яхшилаб суғориш мақсадга мувофиқдир. Баргдан самарали фойдаланиш мақсадида ҳар бир далачилик бригадасида барг кесувчи кишилар ажратилиши ва улар тут дарахтларига эҳтиёт бўлиши лозим.

Ўзбекистон бу йил мамлакатга 17375 тонна кумуш тола етказиб беради. Бунинг учун қурт боқишга пухта тайёргарлик кўриб, мавсумнинг муваффақиятли бошлаб юборилишига эришайлик. Бу йил ҳам социалистик мажбуриятнинг муваффақиятли бажарилишини таъминлайлик.

Э. ТОЖИЕВ,
Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги пиллачилик Бош бошқармасининг бошлиғи.

АПРЕЛЬ ОЙИ СПОРТ МУСОБАҚАЛАРИ

Апрелнинг биринчи кунларидаёқ В. С. Метрефанов номли сув спорти саройида «А» класси бўйича СССР биринчилиги учун биринчи тур мусобақалари бошланди. Тошкентлик вотерполчи спортчилар Харьков, Ленинград, Минск, Олмаота, Астрахан, Тбилиси, Москва ва Таллин вотерполчилари билан учрашадилар.

19 апрелдан 28 апрелгача Ўзбекистон ва қардош республикаларнинг 120 дан ортиқ энг кучли велоспортчилари 100 километр масофада мусобақалашадилар.

«Ёшлик» спорт аренасида Ўзбекистон кўнгилли спорт жамиятларининг 400 дан ортиқ спортчиси гимнастика бўйича 11 апрелдан 15 апрелгача ўз маҳоратларини намойиш қиладилар.

Енгил атлетикачилар учун баҳор ойи жуда қулай вақт. 14 апрель куни энг кучли спортчилар 30 километр масофага марофонча юриш бўйича куч синашадилар.

20 апрель куни Чирчиқ шаҳрида Қорақалпоғистон АССР ва республиканинг бошқа областлари, Тошкент шаҳрининг терма командалари «Правда» газетаси совринини олиш учун турли масофада ўтказиладиган кросс мусобақаларида қатнашадилар.

Ўзбекистон кўнгилли спорт жамиятларининг енгил атлетикачилари марказий «Пахтакор» стадионида машҳур космонавт Юрий Гагарин призи биринчилиги учун югурадилар.

Республика теннис федерацияси ҳар йили Ўзбекистон Министрлар Совети призи учун традицион мусобақалар ўтказади. Бу йилги учрашув 15 апрелдан 26 апрелгача давом этади. Бунга Ўзбекистоннинг энг кучли теннисчилари Каплан, Безверхов, Прокофьева ва бошқалар қардош республика теннисчилари командалари билан учрашадилар.

СПОРТ янгиликлари

«Комсомолец Узбекистана» газетаси редакцияси сузиш бўйича ўз призини таъсис этди. Бу приз учун ўтказиладиган мусобақа «Спартак», «Локомотив», «Буревестник» кўнгилли спорт жамиятлари командалари орасида ўтказилади. Бу мусобақа 19 апрелдан 21 апрелгача давом этади.

Республикамиз спортчилари ва спорт командалари олдида яна Ўзбекистон шарафи учун Бутуниттифоқ мусобақаларида қатнашишга тўғри келади. «Таштекстильмаш» заводининг баскетболчи хотин-қизлари «А» класси бўйича олий лига терма командаларининг Каунас шаҳрида ўтказиладиган СССР биринчилиги мусобақасига 8 апрелдан 14 апрелгача қатнашади.

Бизнинг гандбольчи спортчиларимиз 16 апрелдан 22 апрелгача «Буревестник» командасининг эрлар командаси Минск шаҳрида, Тўқимачилик комбинатининг спортчилари Олмаота шаҳрида мусобақалашадилар.

1 апрелдан 5 апрелгача Ўзбекистоннинг энг кучли мерганлари СССР кубогини олиш учун Москвада ўз маҳоратларини синаб кўрадилар

6 апрелдан 14 апрелгача «Пахтакор» стадионида Иттифоқ биринчилиги учун теннис мусобақаси бўлади. Одесса шаҳрида 17 апрелдан 26 апрелгача отиш спорти бўйича СССР биринчилиги мусобақалари ўтказилади.

18 апрелдан 30 апрелгача Олмаота шаҳрида «Меҳнат» жамиятининг вотерполчилари СССР биринчилигининг иккинчи тур мусобақасида қатнашадилар.

«А» ва «Б» класси бўйича СССР биринчилиги учун ўтказиладиган футбол мусобақаларида Ўзбекистондан 19 команда қатнашади.

ЎЛМАС УМАРБЕКОВ — ГАЗЕТАМИЗ МЕҲМОНИ

ҚИЁМАТ ҚАРЗ

ҲИКОЯ

Сарсонбой ота район марказига келганда, қуёш ердан эндигина чўғири тилимидек кўтарилган эди. Ким билади, ҳали эрта бўлгани учунми, ё совуқ тушиб бозор-ўчар қиладиганлар камайиб қолганиданми одам сийрак, бозор кунлари бўладиган ғала-ғовур, тўполон йўқ эди. Чол ичида хурсанд бўлиб қўйди: «Ҳа, тузук, бу гал кечикмадим. Авжи бозор маҳали кимни топиб бўларди?!».

У шундай деб отнинг жиловини тортди. Қулоқларини осилтириб тин олаётган тўриқ худди шуни кутиб тургандек пастга, дарё томонга оҳиста йўрғалади. Бу жойларни у эгаси каби яхши биларди. Улғайиб, устига эгар босилибдики, ҳар якшанба куни бутун Ҳисорни ошиб шу ерга келади. Тор тахта кўприкнинг ёнига омонатгина қурилган чойхона этагида тўхтайди. Дарёнинг сел ювиб бесўнақай кенгайган шу ери уруш йилларидан бери — кеч куздан эрта баҳоргача — бозор. Чор атрофдан йиғилган йигитлар фронтга шу ердан жўнашган. Чириган устунлари тол билан ўралган чойхона ҳам ўша серташвиш йиллардан нишона...

Сарсонбой ота отини илгарилари ҳали шўх пайтларида, шу устунлардан бирига боғлаб қўярди. Ўзи эса ё бозор айланарди, ё пешингача чойхонада ўтирарди. Бозор тугагач, пешин номозини ўқиб изига қайтарди. Тўриқ узоқ вақтгача бунга кўниколмади, бир-икки марта ҳатто юганни узиб қочди, бутун бозор аҳлини сарсон қилди. Бир-икки марта эса ярим йўлда оёғини тираб туриб олди, бўлмади Калтак еди. Энди кўникиб қолди. Сарсонбой ота энди уни боғламайди ҳам. Отнинг ўзи шундай устун тагига келиб уни туширади-да, кўзларини юмиб кейинги бир оёғига дам берганича, жойидан қимирламай туравералди.

Бу гал ҳам шундай бўлди. Сарсонбой ота устун тагида отдан тушиб чойхонага кириб кетди. Тўриқ оғир хўрсиниб атрофига қаради. Кўприк тагида бир тарғил сигир совуқдан туклари хурпайган бузоғини эринчоқлик билан ялarди. Тўриқ унга қараб туриб зерикди. Эснади-да, кўзларини юмди.

Сарсонбой ота катта кўзи синган дераза ёнига чўккалади. Чойхона қурилибдики, шу жой уники. Биров ўтирган бўлса ҳам, у келганда бўшатиб беради. Шу ердан бозор майдони яхши кўринади, кўприкдан ўтаётган бир одам ҳам хато бўлмайди, ҳаммаси кўздан ўтади.

— Ҳа, Сарсонбой, омонмисан?— деди чойхоначи чой келтириб қўяр экан.— Яна келибсан-да?

— Нима, сенга оғирлигим тушдими? — пўнғиллади Сарсонбой ота офтоб сарғайтирган сийрак қошларини чимириб.

— Жизиллама. Азбаройи ачинганимдан гапираман. Кутгандан ёмон нарса йўқ.

Сарсонбой ота жавоб бермади. Унинг бугун гўё ниятига етадигандек кайфи чоғ эди, лекин ўртоғининг гапи билан кўнгли бузилди. Бир: «Сенинг нима ишинг бор? Чойингни сотсанг-чи!»— демоқчи ҳам бўлди, тили бормади. Мадумар аканинг гапида жон бор эди. Бечора ўғлидан қора хат келганидан кейин ўн йил кутди. Хатдан хабарсиз хотини фарзанд доғида адо бўлди, ўлди. Ўзи эса чўп бўлиб қолди. Охири чидолмай аза очди. Эрмаги — чойхона.

Мадумар аканинг бугунги гапида чиндан ҳам жон бор эди. «Азбаройи ачинганимдан гапираман...» Наҳотки унинг аҳволи ачинарли бўлса?! Сарсонбой ота шундай ўйлади-ю, юрагини нимадир тимдалаб кетгандай бўлди. Лаблари титраб, тупроқдек сарғайган соқоли тортилди. Нимадир томоғига келиб тиқилди. Бўшашиб кетаётганини сезди-да, ўшқирди:

— Аҳмоқ, кутсам сени кутаманми? Сенга азроилдан бошқаси орзуманда эмас! Қаёқдан мулла бўлиб қолдингки, менга ўргатасан!?

— Жизиллама,— илжайди Мадумар ака.— Ҳар бозор башарангни кўрсам кўнглим айнийдиган бўлиб қолибди. Қир-пирингда подангни боқиб юравермайсанми? Керак одам ўзи топиб олади сени. Тағин ўзинг биласан. Менга деса шу ерда ётиб ол. Йўл-пулда якка ўзингсан, тағин ўлиб-нетиб қолмагин дейман-да, бетамиз!

— Ўлсам бир мусулмон топилар кўмгани,— деди ўзини босиб олиб Сарсонбой ота.— Сендан худо ўзи сақласин. Чойдан урган кафандан ҳам уриб қоласан.

— Шундай демайсанми? Мана янги дамладим. Ич заҳарингга!

Мадумар ака янги чойнакдан чой қуйиб ўртоғига узатди, одам кам бўлгани учун ўзи ҳам ёнига ўтирди.

— Ҳеч гап эшитмадингми? — сўради жиддий оҳангда Сарсонбой ота.

— Эшитсам шу заҳотиёқ сенга одам юборардим, эшитмадим...

Орага жимлик чўкди. Мадумар ака ўзини ноқулай сезиб, ичкиси келмаса ҳам хўриллатиб бир-икки чой хўплади.

— Зеби калай? Юрибдими?

— Тузук,— деди Сарсонбой ота деразага бир қараб қўйиб.— Бугун зўрға юборди. Буёққа келишимни билиб ярим кечада отни далага ҳайдабди.

— Сўкмадингми? — ховотирланиб сўради Мадумар ака.

— Йўқ, у шўрликка ҳам қийин. Энди, сўкмайман.

— Сўкма. Бечоранинг сендан бошқа кими бор?

— Сўкмайман. Лекин... — Сарсонбой ота бирдан қиқир-қиқир кулиб юборди.

— Ҳа?— ҳайрон бўлди Мадумар ака.

— Сўкмайман-у, лекин отни ҳайдаб нима қилади? Пиёда бўлса ҳам келишимни билади-ку! Бунинг устига тўриқ йўталимни эшитса олдимга югуриб келади. Шуни билади, нима қилади ҳайдаб?

— Ҳа, энди ачинади-да,— деди Мадумар ака ҳам кулишга ҳаракат қилиб.

— Мен ачинмайманми? Мен ҳам ачинаман унга. Ёлғизлик ёмон. Буни ўзинг ҳам биласан. Лекин, на чора? Қиёмат қарз бу. Қарз билан гўрга кирмоқчи эмасман. Тушуниши керак-да. Иннайкейин...

— Ассалому алайкум-м-м!...

Одамлар кирди. Гап узилди. Мадумар ака ўрнидан турди.

Кўп ўтмай бозорнинг одатдаги ташвиши, тўполони бошланди. Болаларнинг қий-чуви, сигир-бузоқларнинг маъраши билан даллолларнинг «Бор барака»си қўшилиб ҳали замон осойишталик ҳукм сурган қақроқ дарёга баҳор тошқинидек жон кирди.

Сарсонбой ота яна деразага тикилди. Кўприк ўтган-кетганнинг кўплигидан худди туядек лапанглarди. Ўшанда ҳам шундай лапанглаб турган эди.

...Ўғлини кузатганда ҳам, Ҳайдаралини кузатганда ҳам...

Лекин унда одамлар бир томонга қараб юрган эдилар. Ўшалардан бирови қайтиб шу кўприкдан ўтмади: бири ўлди, бири бедарак кетди. Ўғлидан ярим йил ҳеч қандай хабар бўлмай, бирдан қорахат келди. Ўшанда у пода билан Узумлида эди. Қўйларни сойнинг нариги соҳилидаги кечки ўт эндигина ниш урган ялангликка ҳайдаб, ўзи нураб-нураб деворларигина қолган тошқалъа тагида ўтирарди. Кун тик келганда тушлик қилмоқчи бўлиб хуржунидан сузма олганини билади, қишлоқ томонидан аёл кишининг уввос солиб йиғлагани эшитилди. Йиғи тоғда акс-садо бериб шундай қаттиқ жарангладики, Сарсонбой ота чўчиб кетди. Ўрнидан туриб пастга қаради. Сочлари тўзғиган бир аёл сой ёқалаб юзларини юмдалаб келарди. Сарсонбой ота аввал танимади. Пастроқ тушди. Шунда унинг ҳаворанг қўйлагидан таниди. Таниди-ю, юраги орқасига тортиб кетди.

— Зеби! Мен буёқдаман, Зеби, ҳой — деганича пастга отилди.

Зеби хола уни кўриб ўзини тутолмай ҳўнграб юборди.

— Нега бўкирасан?! Нима бўлди?— Сарсонбой ота унинг билакларидан ушлаб тортқилади.

— Ғофур... Ғофуржон...— Зеби хола гапиролмади, ҳўнграганича қўлидаги қоғозни эрига узатди.

Сарсонбой ота кичкина кўк қоғоз парчасини кўриб ҳаммасига тушинди. Мадумар акага ҳам ўғлидан шундай хат келган эди... Сарсонбой ота ўқимади, қўл-оёғи муз бўлиб, турган жойида қотиб қолди. Худо унга бир фарзанд берган эди, шуни ҳам кўп кўрди.

Ҳайдарали эса отасидан бир ой кейин кетганича, бедарак кетди. Ўғлининг ўртоғини ўзи районгача кузатиб борди. Кузатадиган унинг бирон кимсаси ҳам йўқ эди. У ўзи қаёқдан пайдо бўлди қишлоқда — Сарсонбой ота билмасди. Отасини ҳам кўрмаган эди.

Жўнайдиган куни Ҳайдарали эшак аравага ортиб иккита қўй олиб келди. Шунда Ғофурдан қора хат келганига йил бўлган эди.

— Амаки, шулар сизда турса, — деди уялиб — Дадам қўйни яхши кўрар эдилар. Қайтганларида тўй-пўй қилардик... Агар малол келмаса.

— Хўп бўтам,— деди Сарсонбой ота.— Поданинг ичига қўшиб юбораман. Малол келадиган жойи йўқ.

Кўприк устида худди ўғлини кузатаётгандек Ҳайдарали билан хайрлаша туриб бутун вужудини титроқ босди

— Омон бўл, бўтам!— деди-ю, ёшланган кўзларини кўрсатмаслик учун хотини нималардир солиб берган тугунни юзига тутиб узатди.— Холанг берди, ол.

— Раҳмат

— Имкони бўлса Ғофурнинг мозорини бир зиёрат қилиб ўт. Исталинградда.

Шовқин-сурон ичида айтилган бу гапни Ҳайдарали эшитдими, йўқми, Сарсонбой ота билмайди, ҳар ҳолда унинг бош қимирлатиб нималардир деганини кўрди.

Мана шунга йигирма йилдан ошиб кетди. Ҳайдарали на унинг ўғлини бориб кўрди, на ўзи бирор хабар юборди. Ташлаб кетган иккита қўйи қирқтадан ошди. Бошқа қўйларга аралашиб кетмасин, келиб қолса топиш қийин бўлади, деб Сарсонбой ота ҳаммасининг бўйнига қизил латта боғлаб чиқди. Лекин, келмади. Тирикми ўлганми — ҳеч ким билмайди. Сарсонбой отанинг бормаган идораси, суриштирмаган одами қолмади. Фамилияси, адресини билмагандан кейин топиш осон бўлармиди?!

Мадумар ака ўғлига йил оши қилиб берганда, кимдир маслаҳат берди:

— Сарсонбой, шу энди, ҳар қаёққа бориб ўзингни сарсон қилма. Шундай жаҳаннамдан омон қайтган одам қачонги иккита қўйни суруштириб келармиди?! Худога шукур, тўқчилик. Қўй керак бўлса, бозор тўла қўй. Сен яхшиси бозорга бор. Танийсан-ку, тирик бўлса, шу ерда бўлса, кўриниш беради.

Бу гап Сарсонбой отага маъқул тушди. Шундан бери битта ҳам бозорни канда қилмай қатнайди. Бошқа кунлари пода боқиб тоғма-тоғ, дарама-дара юради. Ҳориб-чарчаб ҳафта охири уйига қайтади. Раис бир неча марта: «Бўлди энди ота, шунча ишладингиз, етар. Энди ёшлар ишласин!» — деди, лекин Сарсонбой ота қулоқ солмади. Қандай қилиб қулоқ солсин. Ҳайдаралининг қўйларини барибир боқиши керак-ку? Етти ёт бегона одамнинг подасини ким боқарди? Боқса ҳам қандай боқарди?

Лекин қарилик қарилик экан... Илгарилари ҳафталаб оёқда турса ҳам чарчамасди, энди ярим кунда мадори қурийди, ўтиргиси келиб қолади. Бир куни Узумлининг тепасида шундай ҳориб ўтирган эди, сой ичидан ўқ овози эшитилди. Тағин бирорта қўйни отиб қўйишмасин деб, пастга тушди.

Арчаларга чирмашиб кетган токнинг тагида тўрт-беш йигит харсангнинг устига шиша қўйиб отишарди. Чолни кўриб биттаси гап отди:

— Бобой, бу нима, какликнинг ҳаммасини отиб тузлаб қўйганмисизлар? Биттаям кўринмайди-ку!

— Каклик ови қишда бўлади-да, бўтам. Ов қилгани келувдингларми?

— Ҳа, бир бош оғиб келувдик. Шу томонда каклик бўлади, дейишувди.

— Бўлади. Кўп бўлади, лекин қишда бўлади.

— Бобой! — қичқирди арча тагида ўтирган бир йигит. — Қани буёққа келинг. Манавидан бир ичиб юборинг биз билан!

Йигит пиёлани тўлатиб ароқ узатди.

— Ичмайман, бўтам, — деди жилмайиб Сарсонбой ота. — Ҳеч ичган эмасман.

— Бир ичиб кўринг. Кейин гап бор, — қистади йигит ва гандираклаб унинг олдига келди. — Олинг

— Ичмайман, бўтам — деди Сарсонбой ота пиёлани итариб. — Ҳар қанча гапингиз бўлса гапиринг, эшитаман, лекин ичмайман.

— Майли, зўрлама отани! — деди милтиқ ўқталаётганлардан бири.

— Бўлмаса ўзим олдим, — йигит пиёлани сипқириб енгига ҳўҳлади-да, деди: — Бобой! Ов баҳона бир дам олгани чиқувдикда буёққа. Қўйдан биттасини сотинг. Шу ерда у-бу қилиб кетайлик.

Сарсонбой ота бошини қуйи солиб жим қолди. Кейин хижолатлик билан жилмайди;

— Аттанг, бўтам, сотолмайманку. Меники эмас. Қишлоққа ўтсангиз ҳар бир хонадондан топишингиз мумкин. Мен ўзим ҳам бораман. Булар омонат. Бўлмаса қўй сизлардан айлансин!..

— Шундай денг?

— Ҳа, шундай, бўтам.

— Ҳозир, биттасини ўзимиз тутиб олсак-чи? — йигит илжайди.

— Ундай қилмайсиз. Омонат дедим-ку бўтам.

— Жуда зиқна экансиз-да! — Йигит аччиғланди — Битта қўй нима, одамдан ҳам азизми? Акбар!

— Нима дейсан? — деди йигитлардан бири

— Юр биттасини тутиб келайлик. Раисга ўзимиз жавобини берамиз.

Йигитлар тошқалъа томон йўл олишди.

— Тўхтанг! — қичқирди Сарсонбой ота. — Мусулмон боласимисизлар, меники эмас дедимку! Эгаси йўқ бу қўйларнинг Урушда бедарак кетган. Йигирма йилдан бери боқиб юрибман... Инсоф борми?

Йигитлар тўхтаб қолишди, кейин битта-битта орқага қайтишди.

— Кечиринг, ота, билмадик,— деди кимдир.

Сарсонбой ота индамади. Унинг рангида қон қолмаган, лаблари титрарди.

— Узр, бобой!

Сарсонбой ота яна чурқ этмади. Кейин оҳиста-оҳиста қадам ташлаб қалъа томон кетди.

Шу воқеани Мадумар акага куйиниб айтиб берганида, у анча ўйланиб қолди. Кейин деди:

— Хафа бўлмасанг бир гап айтаман..

— Хўш?

— Шу қўйларни колхозга бер, яхшиси. Ўзингни қийнама. Сенда бўлди нима-ю, колхозда бўлди нима. Колхоз еб кетармиди? Ҳайдаралинг келса, қайтариб беради.

Сарсонбой ота жавоб бермади.

Мана, ҳозир ҳам у бозорга тикилиб ўтирар экан, ўртоғининг шу маслаҳати хаёлидан кўтарилмас, лекин нима қилишини билмасди. Кун тиккага келганда бозорда одам сийраклашди. Моли сотилмаганлар, томошага чиққанлар қолди холос. Сарсонбой отанинг эрталабки кайфи чоғлиги йўқолди. Ҳайдаралига ўхшаган бирорта одам бу гал ҳам учрамади.

«Наҳотки ўлган бўлса? — бу даҳшатли фикр чолнинг хаёлига келди-ю қўрқиб кетди. — Йўқ, шунча ўлим бўлиши мумкин эмас. Бедарак кетганларнинг кўпи келди-ку, ажаб эмас у ҳам келса. Тўй қилмоқчи эди. Баҳона билан мен ҳам тўй кўриб қолардим. Ўзим қилиб берардим, тўйини...»

У шундай хаёллар билан яна анча ўтирди. Бозор тугади. Деярли ҳамма тарқалди. Ошхона томондан паловнинг ҳиди кела бошлади. Аммо, чол жойидан қимирламай ўтираверди.

— Сарсонбой!

Сарсонбой ота ўзига келиб ўгирилди. Тепасида Мадумар ака турарди,

— Бўлди энди. Мен айтган ишни қил. Чўп бўлиб кетасан-ку, аҳир бунақада.

Сарсонбой ота индамади. Махсисининг кўнжидан бир сўм чиқариб лаганчага ташлади-да, ўрнидан турди

— Кетасанми? Ош дамладим, еб кет.

— Келаси гал — Сарсонбой ота каравотдан тушиб эшикка йўл олди — Хайр!

Эшикка чиқиб нимадир эсига тушди шекилли, қайтди.

— Наҳотки сен ҳам тушунмасанг?! Ўзим олиб қолганман, ўзим, ўз қўлим билан қайтаришим керак...

Мадумар ака жавоб қилмади. Фақат ўртоғи чиқиб кетаётганда:

— Зебига салом деб қўй! — деб қўя қолди.

Қиров босган тўриқ эгасини кўриб қулоқларини чимирди. Эркаланиб бошини бир-икки силтади-да, зинага яқинлашди. Сарсонбой ота енгиллик билан миниб жиловни қўлига олди.

— Кетдик.

Тўриқ ўзи билган таниш йўлдан илдам йўрғалаб кетди. Унинг юришида ҳам эгасининг дилидаги каби нимагадир олис бир умид бор эди.

ҚУРУВЧИЛАР СОВҒАСИ

Жасорат шаҳри Тошкентда кўплаб уй-жой бинолари билан бир қаторда, мактабгача болалар муассасалари қурилиши ҳам тезлаштириб юборилди. Тошкентдаги 1-«Крупнопанелжильстрой» трестининг 18-қурилиш бошқармаси азаматлари Высоковольтная массивида болалар учун хизмат қиладиган боғча-ясли биноларини жадаллик билан тикламоқдалар.

Ўтган йили 420 ўринли иккита болалар комбинати фойдаланишга топширилган эди. Бу йилнинг ўтган ойларида эса 140 ўринли шундай комбинат қурилиши ҳам тугалланди. Яқинда яна бир болалар комбинати ўғил-қизлар ихтиёрига топширилади.

О. ТУРСУНОВ.

Оламда НИМА ГАП

ТИНЧЛИК ВА ҲАМКОРЛИК МАНФААТЛАРИНИ КЎЗЛАБ

(Боши биринчи бетда)

Нотиқ икки мамлакат ўртасида кейинги йилларда имзоланган битимлар ва шартномаларнинг аҳамиятини, Эронни ривожлантиришнинг тўртинчи беш йиллик плани давридаги техникавий ва иқтисодий ҳамкорликнинг муҳимлигини уқтириб ўтди.

Эроннинг мустақил миллий сиёсати, деди сўнгра А. А. Ҳувайдо тинчликсеварликка ҳамда халқаро масалалар ва низоларни тинч йўл билан ҳал этишга, тинчлик ва осойишталикни сақлашга асосланмоқда. Бу сиёсат давлатларнинг сиёсий ва ижтимоий тузумидан қатъи назар уларнинг ҳаммаси билан ўзаро ҳурмат асосига қурилмоқда.

Жаҳонни барча халқлар ўртасида дўстлик негизларини мустаҳкамлашни мақсад қилиб олмаган группалар ва гуруҳларга бўлиш мана шу нотинч дунёдаги қийинчиликларни йўқотиш ишига асло хизмат қилмайди, мен бунга ҳамиша амин бўлиб келганман, деди Ҳувайдо. Аксинча, бунёдкорлик фаолияти билан инсоният жамиятининг турмуш даражасини юксалтирмоқ учун янгидан-янги ва ҳар томонлама куч-ғайрат сарфламоқ зарур.

Пировардида Эрон Бош министри, А. Н. Косигиннинг бу сафари Совет ҳукуматининг бошлиғида ва унинг ҳамроҳларида яхши хотиралар қолдиради ҳамда икки қўшни мамлакат ўртасидаги дўстликни янада мустаҳкамлаш ишига хизмат қилади, деб ишонч билдирди.

А. Н. Косигин жавоб нутқи сўзлаб, илиқ табрик учун, илтифот ва меҳмондўстлик кўрсатилганлиги учун, расмий визит билан Эронга келишга таклиф қилганлиги учун Бош министрга ташаккур изҳор қилди.

Совет Иттифоқи билан Эрон ўртасидаги ҳамкорлик, деди у, фақат ҳар иккала томоннинг манфаатларигагина мос тушиб қолмасдан, шу билан бирга Ўрта Шарқ районидаги вазиятга ва жаҳондаги аҳволга ҳам ижобий таъсир ўтказмоқда.

Мана шунинг ўзи империализмнинг агрессив кучлари ҳарбий можаролар бошлаб юборган, турли районларда кескинликнинг хатарли манбалари вужудга келтирилган ҳозирги шароитда айниқса катта аҳамиятга эга. Барча тинчликсевар давлатларнинг, барча халқларнинг манфаатлари уларнинг ўз куч-ғайратларини бирлаштириб уруш кучларига зарба беришларини, агрессия бўлаётган жойларнинг ҳаммасида бу агрессияни тўхтатишга эришишларини қатъий талаб қилади.

Халқаро кескинликни юмшатишга империалистик сиёсат тўсқинлик қилмоқда. Модомики, Яқин Шарқда қуролли можаро бошланиши реал хавф бўлиб турган экан, Исроил босқинчилари арабларнинг территорияларини оккупация қилиб туришни давом эттириб, ҳарбий иғвогарликлар қилаётган эканлар, бунинг сабаби шуки, Исроилнинг ҳукмрон доиралари ва уларнинг хомийлари Яқин Шарқда империалистик сиёсат ўтказиб келмоқдалар. Исроилнинг бундай сиёсати тинчликсевар халқларга очиқдан-очиқ қилинаётган дағдағадир, Бирлашган Миллатлар Ташкилотига, унинг қарорларига ва унинг устави принципларига тўғридан-тўғри қилинаётган дағдағадир.

Модомики Вьетнамда чет эл ҳарбий интервенцияси давом этаётган экан, у ерда минг-минглаб одамлар ҳалок бўлаётган экан, бунинг учун бутун масъулият мана шу урушни бошлаб юборган ва қаҳрамон Вьетнам халқини ўз ишларини четдан ҳеч кимни аралаштирмай ўзи ҳал қилиш ҳуқуқидан қурол кучи билан маҳрум қилишни истаётган империалистик доиралар устига тушади.

Лекин ҳозирги вақтда бошқа халқларга ўз иродасини зўрлаб қабул қилдириш ниятида бўлганлар ниҳоят даражада янглишадилар. Вьетнамдаги шафқатсиз уруш узоқ вақтдан бери давом қилиб келаётганлигига қарамай, интервенциячиларнинг ўз ниятларига эришиш йўлидаги ҳамма уринишлари муваффақиятсиз бўлиб чиқди. Вьетнам халқи ҳаққоний иш учун курашмоқда. У, ўзининг эркинлиги ва мустақиллигини ҳимоя қилмоқда. Ҳозир шундай давр бошландики, энди агрессорга Вьетнам халқига қарши қилинаётган агрессияни тўхтатиш ўзи учун бирдан-бир илож эканлиги равшан бўлмоғи лозим.

Яқин Шарққа келганда, Исроил қўшинларини араб территорияларидан олиб чиқиб кетиш можарони бартараф қилишнинг муқаррар шартидир. Хавфсизлик кенгашининг ноябрдаги резолюцияси мана шунга қаратилган резолюция бўлди. Исроилнинг экстремист доиралари бу резолюцияни бажаришдан бўйинтовлай оламиз, деб умид қилаётган бўлсалар, бениҳоя янглишадилар.

А. Н. Косигин ядро қуролини тарқатмаслик тўғрисида шартнома тузиш масаласининг аҳамиятини алоҳида уқтириб ўтди. Бу, деди А. Н. Косигин, ҳамма халқларнинг, жаҳондаги ҳамма мамлакатларнинг манфаатларига таалluқли жуда катта аҳамиятга эга проблемадир.

Совет ҳукумати бошлиғи икки мамлакат ўртасидаги муносабатларни ривожлантириш проблемаларига тўхталиб, жумладан бундай деди:

Биз узоқ истиқболни кўзлаб Эрон билан иқтисодий муносабатларни ривожлантиришни планлаштирмоқдамиз. Совет — Эрон муносабатларини мустаҳкамлаш йўли биз учун вақтинча йўл эмас. Совет Иттифоқи билан Эрон ўртасидаги алоқалар тағин ҳам кўпроқ кенгая ва мустаҳкамлана беради, тобора ҳар томонлама муносабатларга айлана беради, деб ўйлаймиз. Бунинг учун бизда қулай имкониятлар бор. Бизнинг давлатларимиз бир-бирига қўшни давлатлар бўлиб, бу икки давлатни бир-биридан ажратиб турган катта масофалар йўқ. Мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларда кескинлик туғдирадиган ва ўзаро ишончни мустаҳкамлашга тўсқинлик қиладиган низоли проблемалар йўқ. Совет халқи Эрон халқини ўзининг яхши қўшниси ва дўсти, деб билади, у билан тинчликда яшашни ва ҳамкорлик қилишни истайди.

Зиёфат илиқ, дўстона вазиятда ўтди.

Бугун Венгрия фашист босқинчилар зулмидан озод қилинган кунга 23 йил тўлди

Дунай устидан ошиб ўтган кўприкнинг пўлат лентлари шаҳарнинг ҳар икки қисми—Буда ва Пештни яхлит бир шаҳарга бирлаштириб турибди. В. Соболев фотоси (ТАСС).

Бундан ўн беш йил муқаддам Дебрецен шаҳрида қурилган уй-рўзғор буюмлари ишлаб чиқарувчи «Хайдушаг» заводи маҳсулотлари чет эллик харидорларга ҳам манзур бўлмоқда. Бу йил завод 400 минг буюм ишлаб чиқаришни планлаштирган. МТИ—ТАСС фотоси.

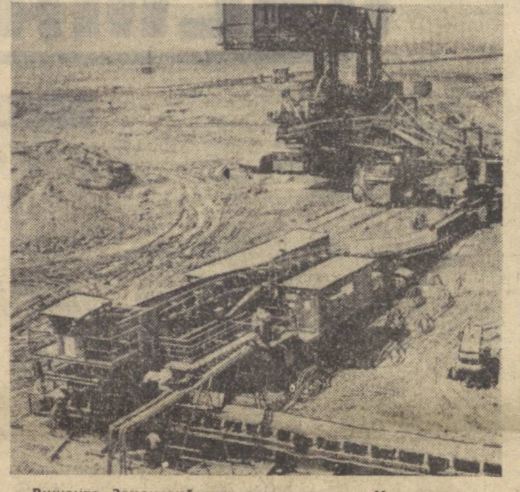

Вишонта. Замонавий қудратли машиналар Матра тоғи этакларида жойлашган очиқ кўмир разрезларида қазиш ишларини бажаришда қўлланилмоқда. Яқин келажакда бу кон Венгрия саноатининг энг йирик энергетика базаларидан бирига айланади. МТИ—ТАСС фотоси.

СОЦИАЛИЗМ ЙЎЛИДА

1945 йилнинг 4 апрели Венгриянинг минглаб йиллик тарихида ҳал қилувчи бурилиш ясади. Бу бурилиш, озодлик венгер халқига ўз миллий мустақиллигини қайтариб олиш имконини берди. Миллий озодлик ҳаракати ва революциялари аёвсиз равишда бостириб келинган, ўнлаб йиллар давомида ярим мустамлакачилик ва империалистик исканжада яшаган Венгрия озодлик туфайли чинакам эркин ва мустақил давлатга айланди. Бундан 20 йил муқаддам иккала ишчи партия — Коммунистик ва социал-демократик партияларнинг бирлашуви натижасида Венгрия халқ демократиясини яратиш йўлидаги барча принципиал ва амалий тўсиқларни бартараф этди.

Венгрия иккинчи жаҳон уруши арафасида иқтисодий жиҳатдан қолоқ мамлакатлардан бири эди. Мамлакатнинг маданий ҳаёти ҳам ночор эди. Тўғри, Венгрия халқи орасидан кўплаб машҳур кишилар етишиб чиққанига қарамай, омманинг аксарияти жуда қолоқ эди. Венгер халқи ана шундай шароитда помешчиклар ва капиталистлар тузумини бартараф этишга киришди. У фидокорона меҳнати билан социалистик ижтимоий тузумни қарор топтирди. Венгер халқи қийинчиликларга қарамай, тўхтовсиз тараққиёт йўлидан бориб, ўз ватанини ривожланаётган социалистик саноат, қишлоқ хўжалиги ва юксак маданияти мавжуд бўлган мамлакатга айлантирди.

Бугун Венгрия саноати 1938 йилдагига қараганда 6,5 баравар кўп маҳсулот ишлаб чиқармоқда. Кейинги икки ўн йиллик мобайнида ишчи ва хизматчиларнинг ўртача ойлик иш ҳақи уч баравар ўсди. Бугунги кунда мамлакат ўрта ва олий ўқув юртларида озодликка эришилганга қадар бўлган даражадан етти баравар кўп ўқувчи таълим олмоқда. Нашр қилинаётган китоблар сони икки баравар, уларнинг тиражи эса беш баравар кўпайди. Озодликка эришилганига қадар ўн минглаб кишилар медицина ёрдами берилмагани учун ўлиб кетарди. Ҳозир эса ҳар 10 минг аҳоли сонига ҳисоблаганда озодликка эришилганига қадар бўлган 11,6 врач ўрнига 20,5 врач ишлаяпти.

Санаб ўтилган рақамлар мисолида биз келажакни кўриб турибмиз. 4 апрель эса босиб ўтилган йўлнинг якунларини шарҳлаш учун жуда ҳам қулай кун. Ўз тараққиёт йўлини ҳаддан ташқари паст даражадан бошлаган Халқ Венгрияси бугунги кунда эришилган муваффақиятлари билан ҳақли равишда фахрлана олади.

Шу кеча-кундузда Венгриянинг иқтисодий ҳаётида янги давр ҳукмронлик қилмоқда. 1968 йилнинг 1 январидан бошланган иқтисодий ислоҳот бутун халқ томонидан қўллаб-қувватланмоқда. Натижалар тўғрисида гапириш учун ҳали вақт эрта. Аммо мамлакат хўжалик ҳаётида корхоналар ва хўжалик бирлашмаларининг мустақиллиги ошди, уларнинг эришилган натижалар учун ва энг аввало олинган соф фойда учун масъулияти ўсди. Корхоналарнинг шахсий ва резерв фондлари кўпайди, улар ўз фондлари ва банкдан оладиган қарзлари ҳисобидан капитал қурилишлар учун маблағлар ажратиш ҳуқуқига эга бўлдилар. Шундай қилиб, янги хўжалик механизмида раҳбарлик натура тарзидаги план кўрсаткичлари ёрдами билан эмас, балки иқтисодий омилларни шакллантириш ёрдами билан амалга ошириляпти.

Ҳали ислоҳотни ишлаб чиқиш даврида ва уни жорий қилишнинг дастлабки кунларидаёқ Венгриянинг сиёсий, иқтисодий ва маданий ҳаёти жонланиб кетди. Ижтимоий ишларга қизиқиш ўса бошлади. Парламентда музокаралар жонли тус ола бошлади. Мамлакат маънавий ҳаётининг таниқли арбоблари, ишчилар матбуот саҳифасида ўз фикрлари билан иқтисодий ислоҳотни авж олдиришга ёрдам бера бошладилар.

Озодлик қўлга киритилган кундан бери ўтган давр ичида Венгрия Халқ Республикасининг халқаро миқёсдаги обрў-эътибори ҳам ўсди ва мустаҳкамланди. Бунинг далили сифатида шундай бир фактни айтиш мумкинки, Венгрия ҳозир Хавфсизлик Кенгашининг аъзосидир.

Венгрия халқининг ватанини Совет Армияси озод қилди. Давр бу фактнинг аҳамиятига сира ҳам ғубор туширмайди, бу факт аҳамиятини сира камайтирмайди. Совет Иттифоқи билан иқтисодий, маданий ва бошқа алоқалар қилиш ва бу алоқаларни ривожлантириш сиёсати миллий мустақиллик ва венгер халқининг суверенитети манфаатларига, тинчлик ва тараққиёт манфаатларига тўла жавоб беради. Бу сиёсат бошқа давлатлар билан ҳам тинч-тотув яшаш ва давлатлараро, иқтисодий ва маданий алоқаларни кенгайтиришни тақозо қилади.

Бугун, венгер халқининг миллий байрами кунида Венгрия ва Ўзбекистон халқлари ўртасидаги дўстона алоқалар тўғрисида ҳам гапирмасдан бўлмайди. Кейинги йилларда венгер ва ўзбек санъаткорлари, маданият ходимлари ўртасидаги алоқалар айниқса кенг ривожланмоқда. Венгриядан Ўзбекистонга келган санъат, адабиёт ва маданият ходимлари ва Ўзбекистондан Венгрияга борган ўзбек адабиётчилари, санъаткорлари ва маданият ходимлари бир-бирларидан тажриба ўрганмоқдалар. Халқларимиз ўртасида тобора ривожланиб бораётган дўстлик алоқаларининг янада мустаҳкамланишига муносиб ҳисса қўшмоқдалар.

Венгрия халқининг фашист босқинчилар зулмидан озод бўлганига 23 йил тўлган бугунги кунда серқуёш республикамиз меҳнаткашлари венгер халқига мамлакат тараққиёти йўлида янада катта муваффақиятлар тилайдилар.

ҚАТЪИЯН ҚОРАЛАМОҚДАЛАР

ЖЕНЕВА. Шо-де-Фон шаҳридаги прогрессив жамоатчиликнинг митинги «Вьетнамнинг мустақиллиги учун, Америка ҳарбийларининг жиноятларига қарши!» деган шиор остида ўтди.

Митинг қатнашчилари Жанубий Вьетнам Миллий озодлик фронти вакилларидан икки кишининг нутқини зўр иштиёқ билан кутиб турар эдилар. Аммо, юстиция федерал департаменти ва полиция уларнинг нутқ сўзлашига рухсат бермади. Митинг қатнашчилари қабул қилинган резолюцияда АҚШнинг Вьетнамдаги агрессиясини қатъиян қораладилар ва шу билан бирга Жанубий Вьетнам Миллий озодлик фронти вакилларининг нутқ сўзлашини Швейцария маъмурлари тақиқлаганига қарши норозилик билдирдилар.

ЛОНДОН. Глазгода Вьетнамда тинчлик учун курашувчи Британия кенгаши маҳаллий ташкилотининг конференцияси бўлди. Бу конференцияда Шотландиянинг таниқли жамоат арбоби Лорд Маклеод Америка қўшинларининг Вьетнамда заҳарли газ ишлатаётганликларини кескин қоралаб гапирди. «Қўшма Штатларнинг,—деди у,— Вьетнамда бактериологик ва химия урушини кенг кўламда олиб бориш режаларига қарши Англия ҳукуматининг шу вақтгача норозилик билдирмаганлиги шармандали бир ҳолдир». Лорд Маклеод мамлакатнинг ҳамма қисмида Американинг Вьетнамдаги агрессиясига қарши намойишни давом эттиришга даъват қилди.

БОНН. Эссен шаҳридаги намойиш «АҚШ Вьетнамдаги қирғинчиликни тўхтатиши керак», «Биз Германия Федератив Республикаси ҳукуматининг Америка агрессиясини маънавий ва моливий жиҳатдан қўллаб-қувватлашига қаршимиз», деган шиор остида ўтди.

Шундан кейин ўтказилган кўп кишилик митингда сўзга чиққан нотиқлар Ғарбий Германия аҳолисига мурожаат қилиб, Бонн ҳукуматининг АҚШ томонидан Вьетнам халқига қарши олиб борилаётган ваҳшиёна урушни бундан буён қўллаб-қувватлашига йўл қўймасликка чақирди.

НЬЮ-ЙОРК. Нью-Йорк мэри Жон Линдсей Денверда сўзлаган нутқида Жонсон ҳукуматининг Вьетнамда ўтказаётган сиёсатини кескин танқид қилди. У айтдики, Вьетнамдаги уруш АҚШнинг ўзида ажралиш рўй беришига сабаб бўлди, «Осиё ва Африкадаги кўп мамлакатларнинг АҚШдан юз ўгиришига олиб келди».

ВАШИНГТОН. «Вьетнамдаги урушга қарши курашувчи давлат хизматчилари ташкилоти» вакилларининг Оқ уйга топширилган арзномасида бундай дейилади: «Биз, давлат хизматчилари мамлакатимизнинг Жанубий-Шарқий Осиёдаги сиёсатига қарши чиқамиз». (ТАСС).

ЖАНУБИЙ ВЬЕТНАМДАГИ УРУШ ҲАРАКАТЛАРИ

НЬЮ-ЙОРК, 2 апрель. (ТАСС). Жанубий Вьетнам Халқ озодлик қуролли кучларининг бўлинмалари ўтган кечаси ва бугун эрталаб Сайгон атроф-теварагида ва Меконг дарёси дельтасида Америка-Сайгон қўшинларига қарши шиддатли жанг қилдилар.

Халқ озодлик қуролли кучларининг жангчилари бугун саҳар пайтида Американинг Сайгон яқинидаги Таншоннят ҳарбий-ҳаво базасини ракета ва миномётлардан ўққа тутдилар. Жанубий Вьетнам ватанпарварлари Сайгондан беш километр чамаси жанубда жойлашган Нхабедаги йирик нефть омборини ва ёнилғи омборини муваффақиятли ўққа тутдилар. ЮПИ агентлиги мухбирининг хабар беришича, кучли портлаш натижасида ёнилғи солинган икки йирик цистерна ёниб кетди. Нхабе Сайгон ва Жанубий Вьетнамнинг яқин атрофдаги вилоятларини ёнилғи билан таъминлайдиган базадир.

Жанубий Вьетнам ватанпарварлари Сайгондан 15 километр чамаси шимолий-ғарбда Сайгон қўғирчоқ қўшинларининг еттинчи ҳаво десант батальонига ҳужум қилдилар. Етти соат давом этган жанг вақтида қўғирчоқ қўшинлар талафот кўрдилар. Сайгонда ўтган тун давомида кучли тўп овозлари эшитилиб турди.

Америка қўмондонлиги Сайгондан 70 километр чамаси жанубда, Меконг дарёси дельтасида қуруқликдаги ўз кучларига осмондан мадад бериб турмоқ учун вертолётларни жангга киритишга мажбур бўлди.

ВДР ОСМОНИДА УРИБ ТУШИРИЛДИ

ХАНОЙ, 2 апрель. (ТАСС). Вьетнам Халқ армиясининг ҳаво ҳужумидан мудофаа жангчилари 25 мартда Тханьхоа вилоятининг аҳоли зич яшайдиган районларини бомбардимон қилган Америка самолётини уриб туширдилар. Вьетнам информация агентлигининг хабар беришича, Вьетнам Халқ армиясининг зенитчилари 28 мартда Намха вилояти осмонида яна бир ҳаво қароқчисини уриб туширганлар. Ҳаво ҳужумидан мудофаа жангчиларининг 31 мартда отган ўқи билан Куангбинь вилояти осмонида душманнинг учинчи самолёти уриб туширилган.

Тханьхоа вилояти осмонида Америка ҳаво кузғунларидан яна бири уриб туширилди.

АЖОЙИБОТЛАР... ҚИЗИҚ ҲАНГОМАЛАР...

ТАНЗАНИЯ ҳукумати ҳар йили қушлар билан бўладиган жангга бир неча минг сўм маблағ сарфлайди. «Қанотли жангчилар»га қарши самолёт, вертолёт, огнемётлар юборилади, заҳарли моддалар ишлатилади. Бу соч деб аталувчи қушлардир. Танзания осмонида бир ярим миллион қуш бирдан пайдо бўлганида фақат далаларнинг устинигина «қора булут» қопламасдан, деҳқонларнинг юрагига ҳам катта ваҳима тушади. Уларнинг айтишича, бу қуш чигирткалардан ҳам ҳавфлидир. Чунки чигиртка ҳар ўн йилда бир марта ёпирилиб келса, бу қушлар ҳар йили Арабистон, Судан, Сомалидан учиб келиб, бу ерда ин қуришади. Танзаниянинг шимолидаги далалар ҳамма вақт ўт билан қопланган. Қушлар ана шу ўтларнинг уруғини ейишади. Экинлар бошоқлаб, пишиши ҳамон далаларга ёпирилиб, ҳосилнинг ярмидан кўпини еб кетишади.

* * *

РЕНТГЕН нурлари кашф қилинганидан кейин одамлар орасида «мутахассислар шундай кўзойнаклар кашф этишибдики, унинг ёрдамида кийиниб юрган одамларнинг баданини бемалол кўриш мумкин экан» деган гаплар тарқалди. Шунда Лондондаги фирмалардан бири оқ матодан «рентген нурларини ўтказмайди»ган кийим-бошлар тикиб сотиб, анча бойиб олган.

* * *

МАЛЬГАШ Республикасининг Ички ишлар министрлиги тор юбка ва калта кўйлак кийишни ман этиш тўғрисида махсус қарор чиқарди. Чунки, бу хилдаги кийимлар «мальгашлик»ларнинг удум ва одатларига зиддир». Бу қонун маҳаллий хотин-қизларга ҳам, европалик хотин-қизларга ҳам таалluқлидир. Қонунни бузганлардан айбига қараб 100-5000 мальгаш франки ҳисобида жарима олинади ёки қонунбузарлар ўн кун турмага қамаб қўйилади.

Калта кўйлак кийиб, қўл-оёқларини очиб юрадиган, упа-атирни ҳаддан ошириб суртадиган аёллардан ҳам шу тариқа жарима олинади.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

РАДИО БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 — Эстрада қўшиқлари, 9.30 — Рақс куйлари, 10.10 — Қўшиқлар (рус), 10.30 — Венгер композиторларининг асарлари, 11.15 — «Иқтисодий ислоҳот амалда», 11.25 — Рашид Ҳамроев. «Поэма-концерт», 12.15 — «Солигорск деган шаҳар бор» (рус.), 13.30 — Болтиқ бўйи республикалари композиторларининг енгил куйлари, 16.10 — «Муслим Магомаев сиз билан бирга» (музикали эшиттириш), 16.50 — «Правда» газетасининг обзори, 18.00 — Наманган область ижроия комитетининг раиси Ҳ. Холхонов сўзи, 18.10 — Концерт (кекса ижрочилар), 19.20 — Татар композиторларининг асарлари, 20.00 — «Ёшлик» радиостанцияси, 20.30 — Ёш композиторларнинг асарлари, 21.00 — Ҳалқаро темаларда (суҳбат), 21.10 — Концерт (қишлоқ хўжалик ходимлари учун), 22.20 — Классик куйлар, 22.40 — Шу куннинг ҳикоялари, 23.15 — Лирик концерт.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА (3-канал)

17.55 — **Кўрсатишлар программаси.**

Ўзбек тилида: 18.00 — **Теленгиликлар,** 18.15 — **Қўқон саноат маркази** (саноат ходимлари учун).

Рус тилида: 18.35 — **Теленгиликлар,** 18.50 — **Журналист** (бадиий фильм).

Ўзбек тилида: 20.45 — **Ўлимдан кучли** (Ҳамза номли театр спектакли).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА (5-канал)

Ўзбек тилида: 18.00 — Ўқув эшиттиришлари программаси. **География** (мактаб ўқувчилари учун), 18.30 — **Олий математика,** 19.30 — **Немис тили** (студентлар учун).

20.00 дан — **Москва кўрсатади.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА (9-канал)

17.00 дан — **Олмаота кўрсатади.**

Тошкент кўрсатади

Ўзбек тилида: 20.00 — **Беш йиллик — муддатидан илгари,** 20.20 — **Тошкент янгиликлари,** 20.30 — **Концерт** (Тошкент давлат консерваторияси студентлари ижросида), 21.10 — **Венгер халқининг миллий байрам куни.**

Рус тилида: 21.30 — **Тошкент янгиликлари,** 21.40 — **Порла, юлдузим** (бадиий фильм).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 4/IV да **Аида,** 5/IV да **Корсар.**

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРДА — 4/IV да **Аяжонларим,** 5/IV да **Қотил.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 4/IV да **Қари қиз,** 5/IV да **Ўғил уйлантириш.**

КИНО

Икки дил достони — «ДРУЖБА» (1-залда), НАВОИЙ номли (ўзбек тилида), «ЎЗБЕКИСТОН», «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун), САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 11, кундуз 1 ва 3 да).

Қасос — «ДРУЖБА» (2-залда), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), «МОСКВА» (эрталаб соат 10 ва кундуз 3 да).

Уруш ва тинчлик (3 ва 4-серия) — «МОСКВА» (кундуз соат 12, 5 ва кеч 8-20 минутда), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб 10 ва кундуз 4 да).

Жаннатдан қувилган — Ғ. ҒУЛОМ номли (кундуз ва кечқурун).

Ломбошдаги мўъжиза — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 2, кеч 8 ва 9-45 минутда).

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси
В. И. РОМОНОВСКИЙ НОМИДАГИ МАТЕМАТИКА ИНСТИТУТИ
вакант вазифаларда ишлаш учун
КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ:
бўлимларнинг катта илмий ходимлари: математик анализ, амалий математика;
эҳтимоллик назарияси бўлимининг кичик илмий ходими.
Конкурс муддати — эълон чиққан кундан бошлаб бир ой.
Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Астрономия тупиги, 11-уй

ЎЗБЕКИСТОН ССР ТАБИАТ МУЗЕЙИДА
Ўзбекистон, Ғарбий-Европа, рус халқ ва тасвирий санъати бўлимлари
ОЧИЛДИ
Музей эрталаб соат 10 дан кеч 6 гача ишлайди. Дам олиш куни — сешанба.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

БИЗНИНГ АДРЕС ВА ТЕЛЕФОНЛАР: ТОШКЕНТ, «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ № 26. Редактор — В36545. Редактор ўринбосарлари — В37914, В39323. Масъул секретарь — В34455, Масъул секретарь ўринбосарлари — В37283. Партия турмуши — В33469. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — В31216. Халқаро ҳаёт — В37604. Коммунистик тарбия — В31455. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — В34780. Совет қурилиши — В33258. Қишлоқ хўжалик — В37604. Адабиёт ва санъат — В32036, В37221. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — В34451. Маҳаллий ахборот ва спорт — В32347. Оммавий ишлар ва хатлар — В38679, В33553. Иллюстрация — В34524. Стенографистка — В37343. Корректура — В37162. Эълонлар — В38142. Коммутатор — В30249, В30250, В30251, В30252, В30253, В30254, В30255, В30256, В30257, В30258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ: Андижон 48—85, Бухоро 31—41, Қарши (нефть разведкаси коммутатори орқали қўшимча) 84, Нукус 42—62, Самарқанд 31972, Термиз 23—27, Фарғона 41—88, Урганч 34—55.

Б № — 79. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64633. Р. 05776.